

Avropa Parlamenti Rusiyani terrorizmə sponsorluq edən dövlət kimi tanımağa hazırlaşır

Avropa Parlamentində Rusiya ilə bağlı qətnamə üzrə səsvermə keçiriləcək.

APA xəbər verir ki, bu barədə Avropa Parlamentinin saytında məlumat verilib.

Bildirilib ki, noyabrın 23-də Avropa Parlamentində Rusiyanın terrorizmə sponsorluq edən dövlət adlandırılmasına dair qətnamə üzrə səsvermə baş tutacaq.

Pakistandan idxal edilən düyü idxal gömrük rüsumundan azad edildi

Pakistandan idxal edilən həmin ölkə mənşəli düyü idxal gömrük rüsumundan azad edilib.

Nazirlər

Kabineti bununla bağlı Qərar verib. Nazirlər Kabinetinin Qərarına əsasən, Pakistan İslam Respublikasından idxal edilən həmin ölkə mənşəli düyünün 31.12.2022-ci il tarixinədək idxal gömrük rüsumundan azad edilməsi nəzərdə tutulur.

Ermənilər Füzuli, Şuşa, Xocavənd, Tərtər və Xocalını atəşə tutdu

Bölmələrimiz tərəfindən adekvat cavab tədbirləri görülüb

Noyabrın 22-si saat 10:35-dən 14:30-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Basarkeçər rayonunun Əzizli yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Ordumuzun Kəlbəcər rayonunun Yuxarı Ayrım yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini müxtəlif çaplı atıcı silahlardan fasilələrlə atəşə tutub.

Bu barədə "Şərq"ə Azərbaycan Müdafiə Nazir-

liyindən məlumat verilib. Bundan başqa, noyabrın 22-si saat 09:17-dən 14:48-dək Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstəsinin üzvləri tərəfindən Azərbaycan Ordusunun Füzuli, Şuşa, Xocavənd, Tərtər və Xocalı rayonları istiqamətində yerləşən mövqeləri də fasilələrlə atəşə tutulub. Bu istiqamətlərdə yerləşən bölmələrimiz tərəfindən adekvat cavab tədbirləri görülüb.

№ 213 (5734), 2022-ci il

Qiyməti 40 qəpik

ŞƏRQ

Günəş Şərqdən doğur!

www.sherg.az

23 noyabr 2022-ci il (çərşənbə)

İsrail Prezidenti Prezident İlham Əliyevə zəng edib

"İsraildə Azərbaycan səfirliyinin açılması qərarı dostluq əlaqələrini daha da gücləndirir"

Noyabrın 22-də İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

İsxak Hersoq İsraildə Azərbaycan səfirliyinin açılması barədə qərara görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib və qeyd edib ki, bu, İsrail üçün mühüm dost ölkə və strateji tərəfdaş olan Azərbaycanla çox gözəl münasibətlərdə irəliləyişə doğru böyük bir addımdır.

Prezident İlham Əliyev telefon zənginə görə İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoqa minnətdarlığını bildirib.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, İsraildə Azərbaycan səfirliyinin açılması barədə qərar iki ölkə arasında dostluq əlaqələrini daha da gücləndirir. Telefon söhbəti zamanı İsrail-Azərbaycan əlaqələrinin müxtəlif aspektləri müzakirə edilib, gələcək təmaslar barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Baş katibin müşaviri: Azərbaycan NATO-nun yaxın tərəfdaşdır

Azərbaycan NATO-nun yaxın tərəfdaşdır.

APA xəbər verir ki, bunu ADA Universitetində keçirilən "Davamlı Sabah üçün Qadınlar" mövzusunda yüksək səviyyəli konfransda NATO Baş katibinin ictimai diplomatıya üzrə müşaviri Baiba Braze videoformatda çıxışı zamanı deyib. "Azərbaycan NATO-nun

yaxın tərəfdaşdır. Bizim əlaqələrimizin tarixi 1992-ci ilə gedir. 1994-cü ildə Azərbaycan NATO-nun sülhməramlılar proqramına qoşuldu, Kosovoya göndərilən sülhməramlıların tərkibində təmsil olundu. Azərbaycan və NATO arasında qarşılıqlı anlaşma var və hər iki tərəf beynəlxalq təhlükəsizliyə qarşılıqlı töhfə verir", - NATO Baş katibinin müşaviri bildirib.

O, Azərbaycanın Ukraynaya göndərdiyi humanitar yardımını qiymətləndirdiklərini vurğulayıb.

Paşinyanın fiaskosu...

KTMT hər dəfə İrəvanı məyus edir

Azərbaycan təmsil olunmadığı qurumda Ermənistan qat-qat çox nüfuza malikdir

Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illik yubiley tədbirində mühüm məqamlara toxunub.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanın beynəlxalq mövqeləri xeyli möhkəmlənib.

Ölkə rəhbəri qeyd edib ki, Azərbaycan dövləti İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində, o cümlədən bir çox digər təşkilatlar çərçivəsində uğurlu fəaliyyət göstərir.

(səh.3)

Çindəki hadisələr bizim üçün təhlükəli deyil

Azərbaycandakı koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyət qənaətbəxş hesab oluna bilər

Koronavirus Çində iki il öncəki sürətlə yenidən qayıdır.

Xəstəliyin yüngül gedişi və vaksinasiya nəticəsində insanlarda immunitetin formalaşmasına əsaslanaraq əksər dövlətlər karantin qaydalarını yumşaltsa da, COVID-19-un ilk dəfə meydana çıxdığı Çin yenidən məhdudiyətli günlərinə qayıdıb, heyəcan təbili çalır. Burada "Omikron" ştamının alt variantlarının sürətlə yayıldığı, fəsadlara yol açdığı bildirilir. Nəticədə xəstəlikdən ölüm halları az olsa da, yoluxma sayı çoxalır.

(səh.2)

İrəvanda Putinə qarşı etirazlar təşkil olunacaq

Ermənistanın məqsədi kiçik aksiyalarla Qərbi və Rusiyaya mesajlar verməkdir

Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin səfəri ərəfəsində erməni qərbpərəstlər, daha doğrusu, Baş nazir Nikol Paşinyanın əlaətləri arasında isteriya yaranıb.

Hər yerdə və bacardıqca tez-tez Putini etiraz aksiyaları ilə qarşılamağa, rus mədəniyyətinə aid heykəlləri dağıtmağa dair fikirlər səsləndirilir.

(səh.3)

2023-cü il üçün icmal büdcənin gəlir və xərcləri artırılır

"Dəyişiklik edildiyi halda da 2023-cü ilin dövlət büdcənin gəlirləri 30,721 milyard manat, xərcləri 33,300 milyard manat, kəsri isə 2,579 milyard manat məbləğində qalacaq".

Bunu Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin dünən keçirilən iclasında maliyyə nazirinin müavini Azər Bayramov bildirdi.

Azər Bayramov qeyd edib ki, icmal büdcənin gəlir və xərclərində isə müvafiq olaraq 20 mln. manat artım nəzərdə tutulur: "Beləliklə, icmal büdcədə gəlirlər 33,026 milyard manat, xərclər isə 37,969 milyard manat təşkil edəcək. Kəsir 4,944 milyard manat səviyyəsində qalacaq".

2 nəfər vəfat edib

58 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb

Azərbaycan Respublikasında koronavirus (COVID-19) infeksiyasına 58 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb, 32 nəfər müalicə olunaraq sağalıb.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan "Şərq"ə verilən məlumata görə, COVID-19 üçün götürülən analiz nümunələri müsbət çıxmış şəxslərdən 2 nəfəri vəfat edib.

Azərbaycanda indiyədək ümumilikdə 824 033 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib. Onlardan 813 785 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 9 975 nəfər vəfat edib, aktiv xəstə sayı 273 nəfərdir.

Ölkədə son sutka ərzində 2 314, hazırkı dövrdə isə 7 361 245 test aparılıb.

Azərbaycan Respublikasında COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət			
Müddət	824 033	58	22.11.2022
Yeni yoluxma faktı	824 033	58	
Yeni vəfat edən	813 785	32	
Yeni sağalanan	273	2 314	
Yeni aktiv xəstə	7 361 245	2	
Yeni test aparılan	9 975		

Azərbaycanın Güneyinə "yetim" kimi baxmaq olmaz

Hemid Herişçi: "Bizim onlara cavabımız yanacaq bayatı olacaq. Onun bir nümunəsini də bu yaxınlarda Türkiyə lideri cənab R.T.Ərdoğan göstərdi"

(səh.4)

Azərbaycanlı şairlərin şeirləri Ermənistanda nəşr olunub

Aqşin Yenisey: "İndi hardan bilim ki, mənim misralarımı İrəvanda kefləri istədikləri kimi dəyişməyiblər?"

(səh.5)

bu xüsusda İtaliyanın Azərbaycanın ən böyük ticarət tərəfdaşı olduğunu, Azərbaycanın isə İtaliyanın ən böyük enerji təchizatçılardan biri olduğunu məmnunluqla qeyd ediblər.

Millət vəkili Cavid Osmanov "Şərq"ə açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan-İtaliya əlaqələri yüksələn dinamika üzrə inkişaf edir. Deputat deyib ki, iki ölkə arasında bir çox sahələrdə əməkdaşlıq genişlənir: "Xüsusən, siyasi, humanitar-mədəni əlaqələr, enerji sahəsində əməkdaşlıq iki dövlətin münasibətlərini daha da möhkəmləndirir. Azərbaycan ümumilikdə Avropa Birliyinə üzv ölkələrin üçdə biri ilə strateji əmək-

Avropanın nüfuzlu dövləti yanımızdadır

Azərbaycan-İtaliya münasibətləri daha da möhkəmlənir

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla İtaliyanın baş nazirinin müavini, xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri Antonio Tayani arasında telefon danışığı baş tutub.

Nazir Ceyhun Bayramov iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın gücləndirilməsində baş tutan ali və yüksək səviyyəli səfərlərin, xüsusilə İtaliya Prezidenti Sergio Mattarella'nın 2018-ci ildə Azərbaycana, Prezident İlham Əliyevin 2020-ci ildə və cari ilin sentyabr ayında İtaliyaya, habelə sabiq xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri Luici Di Mayonun 2022-ci ildə ölkəmizə səfərlərinin mühüm rol oynadığını qeyd edib. Ölkələrimiz arasında mövcud çoxözlü strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin və siyasi dialoqun "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxözlü Strateji Tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə" çərçivəsində daha da genişlənməsinin vacibliyi vurğulanıb. Nazir eyni zamanda, Vətən müharibəsindən sonra post-münaqişə dövründə aparılan bərpə və quruculuq iş-

ləri, Ermənistanla normalaşma və sülh prosesi barədə məlumat verərək, İtaliyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə göstərdiyi dəstəyə görə dərin minnətdarlığını bildirib. Eyni zamanda, İtaliyanın işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpə-quruculuq işlərində ilk iştirak edən ölkələrdən olduğu qeyd edilib. Enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişafından məmnunluq qeyd edilməklə yanaşı, sonuncu dəfə Romada keçirilmiş Azərbaycan-İtaliya iqtisadi əməkdaşlıq üzrə hökumətlərarası komissiyanın növbəti iclasının Bakıda təşkilinə hazırlıq ifadə olunub.

Nazir Antonio Tayani də öz növbəsində Azərbaycanla İtaliya arasında strateji dialoq və əməkdaşlıqdan məmnun olduğunu vurğulayıb. İtaliyanın bölgəmizdə sülh və sabitliyə daim dəstək verdiyini bildirib. Nazir energetika ilə yanaşı, təhsil və mədəniyyət sahəsində də geniş əməkdaşlıq perspektivlərinin olduğunu diqqətə çatdırıb. Tərəflər, Azərbaycan və İtaliya arasında iqtisadi sahədə səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğunu,

daşlıq haqqında saziş imzalayıb. Onlardan da biri məhz İtaliyadır. İtaliya dünyanın və Avropanın aparıcı, nüfuzlu ölkələrindən biridir. İtaliya-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı üçün mühüm addımlar atılmaqdadır. İlk növbədə enerji layihələrinin həyata keçirilməsi Azərbaycan-İtaliya münasibətlərini daha da möhkəmləndirir. Digər yandan İtaliya hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən ölkələrdən biridir. İtaliya ilk Avropa ölkəsidir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məhz onların şirkətləri quruculuq-bərpə işlərində iştirak edir. Bilirsiz ki, Azərbaycanla İtaliya ali təhsil müəssisəsinin yaradılması ilə bağlı da əməli fəaliyyətə başlanılıb. İki ölkənin əlaqələrinin inkişafı eyni zamanda Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığında da mühüm töhfə verir. Azərbaycan-İtaliya iqtisadi əməkdaşlıq üzrə hökumətlərarası komissiyanın fəaliyyəti, konkret hədəflərinin müəyyənləşməsi ikili münasibətləri daha da gücləndirir".

İsmayıl Qocayev

Çindəki hadisələr bizim üçün təhlükəli deyil

Azərbaycandakı koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyət qənaətbəxş hesab oluna bilər

Koronavirus Çində iki il öncəki sürətlə yenidən qayıdır. Xəstəliyin yüngül gedişi və vaksinasia nəticəsində insanlarda immunitetin formalaşmasına əsaslanaraq əksər dövlətlər karantin qaydalarını yumşaltsa da, COVID-19-un ilk dəfə meydana çıxdığı Çin yenidən məhdudiyətli günlərinə qayıdıb, həyəcan təbili çalır. Burada "Omikron" ştamının alt variantlarının sürətlə yayıldığı, fəsadlara yol açdığı bildirilir. Nəticədə xəstəlikdən ölmə halları az olsa da, yoluxma sayı çoxalır.

Pekində yeni növ koronavirus COVID-19 infeksiyasının növbəti dalğasının yayılması ilə əlaqədar parklar, ticarət mərkəzləri və muzeylər bağlanıb. "Reuters"ə istinadən aldığımız xəbərə görə, paytaxtda 1438 yeni yoluxma halının qeydə alındığı, bazar günü isə yoluxanların sayının 962 nəfər təşkil etdiyini bildirilib.

Epidemioloji vəziyyətin pisləşməsi ilə əlaqədar paytaxt sakinlərinə evdə qalmaq çağırışı edilib, şəhərlərdə əhali arasında kütləvi testlər davam etdirilir.

Ölkədə COVID-19 ilə əlaqəli iki yeni ölümlərin qeydə alındığı da açıqlanıb.

Uhandada isə sakinlərə yalnız iş və ev arasında səyahət etməklə bağlı xəbərdarlıq edilib.

Qeyd edək ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı isə pandemiyanın hələ sona

çatmadığını və vəziyyəti proqnozlaşdırmağın çətin olduğunu beyan edir. Pandemiya ilə mübarizədə ən effektiv yolun isə hələ də vaksinasia olduğu xüsusilə vurğulanır. Bəzi ölkələrdə koronavirus xəstələrinin sayı azalsa da, bəzilərində yeni ştamlarla virusa yoluxmada artım müşahidə edilir.

Mütəxəssislər isə qeyd edirlər ki, ünyada pandemiyanın son çatması üçün yeganə çıxış yolu hələ də vaksinasia və kollektiv immunitətdir.

Həkim-infeksiyonist Nicat Əzimli "Şərq"ə açıqlamasında deyib ki, hazırda Azərbaycandakı koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyət qənaətbəxş hesab oluna bilər: "Tədqiqat olunan yoluxma saylarının dinamikasına və digər göstəricilərə baxdıqda hesab edil-

ram ki, hazırkı vəziyyətdə narahat olunacaq bir məqam yoxdur. Eləcə də həkim olaraq şəxsi müşahidələrimizlə bunu təsdiqləyə bilərik".

Yayılan infeksiyon xəstəliklərin insanlar arasında COVID 19 xofu yaratmasına gəldikdə isə infeksiyonist deyib ki, tənəffüs orqanlarının viruslu infeksiyon xəstəliklərinin hazırkı mövsümdə artım göstərməsi təbii bir hadisədir. Bakı kimi əhalinin nisbətən sıx olduğu şəhərlərdə bu mövsümdə qripə yoluxma halları da koronavirus kimi artır.

Buna görə qeyd etdiyiniz simptomları olan şəxsləri tez-tez ətrafda görə bilərsiniz. Belə halda önəmli olan bu şəxslərlə sosial məsafəyə diqqət etməkdir. Bundan əlavə xüsusilə xəstə şəxsin maskadan istifadə etməsi və mümkünürsə özünü ətrafdakı insanlardan tamamilə izolə etməsi ən effektiv tədbir olar.

Koronavirus və qripə bağlı son zamanlarda gündəmdə olan xəbərlər haqqda isə bildirmək lazımdır ki, müxtəlif ölkələrin infeksiyon xəstəlikləri özünəməxsus mübarizə üsulları ola bilər. Biz tez-tez Çinlə bağlı bu karantin rejimi xəbərlərini eşidirik. Lakin bu cür yanaşma Çin səhiyyə sisteminin mübarizə metodikası ilə əlaqədardır və koronavirusla bağlı hər hansı yeni təhlükədən xəbər vermir".

Şəymən Bayramova

Tehranda ibtidai məktəblər və bağçalar bağlandı

İranın Tehran əyalətində dekabrın 1-dək ibtidai məktəblər və bağçalar bağlanıb.

Bu barədə Tehran qubernatorunun mülki məsələlər üzrə müavini Abid Maleki bildirib. Onun sözlərinə görə, qərar Tehranın Havanın Çirkənməsi ilə Mübarizə Fövqəladə Komitəsi ilə birlikdə verilib:

"Pardis, Firuzkuh və Damavənd istisna olmaqla, Tehran vilayətinin bütün şəhərlərində uşaq bağçaları və məktəbəqədər təhsil müəssisələri bağlanıb, məktəblərdə dərslər onlayn formada keçiriləcək", - deyir o bildirib.

Qubernatorun müavini sabahdan etibarən açıq məkanlarda idmanın qadağan olunduğunu əlavə edib. Həmçinin vətəndaşlar müvafiq N95 maskalarını istifadə etməyə çağırılıb.

Şuşada bərpə edilən məscidlərin bəzisi muzey kimi fəaliyyət göstərə bilər

Şuşada bərpə edilən məscidlərin içində ola bilər ki, bəzisi muzey kimi fəaliyyət göstərsin.

Bunu APA-nın sualına cavab olaraq, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı deyib.

Sədr müavini qeyd edib ki, bu özdə Şuşaya ayrıca gözəllik qatacaq: "Əsasən, bu məscidlər aidiyyəti üzrə

fəaliyyət göstərəcək. Lakin dediyim kimi, ele məscidlər ola bilər ki, muzey kimi istifadə edilsin. Bu isə özlüyündə Şuşanın simasına əlavə bir gözəllik qatacaq".

Səyyad Salahlı dağıdılmış məscidlərin hər birinin bərpə ediləcəyini deyib: "Biz gələcəyə qayğısız ki, Qarabağda və Şuşadakı bütün məscidləri bərpə edək. Məsələ burasındadır ki, ermənilər dünyaya ictimaiyyətinin qnağında qorxaraq Gövhər ağa məscidini, Ağdam məscidini və bu kimi bəzi məscidlərimizi dağıda bilmişdilər, yer üzündən silib bilmədilər. Amma ele məscidlər də var ki, onları darmadağın ediblər. Təməlinə qədər söküblər, daşlarını aparıblar. Biz bu məscidləri də bərpə edəcəyik".

Azərbaycanın İsrail, Albaniya və Keniyada səfirliklərinin açılması üçün vəsait ayrılır

Azərbaycanın İsrail, Albaniya və Keniyada səfirliklərinin, Fələstində nümayəndəliyin açılması və digər xərclərlə bağlı 2023-cü il dövlət büdcəsindən 15,9 milyon manat vəsaitin ayrılması təklif edilir.

Bunu maliyyə nazirinin müavini Azər Bayramov Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin noyabrın 22-də keçirilən iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin ikinci oxunuşda müzakirəsi zamanı deyib.

O qeyd edib ki, bu barədə 2023-cü il dövlət büdcəsinə dəyişiklik təklif olunur. Nazir müavini vurğulayıb ki, dəyişikliklər büdcə qaydalarına uyğundur.

Xatırladaq ki, noyabrın 18-də Azərbaycanın Albaniya və Keniyada səfirlik açılması ilə bağlı qanun layihəsi Milli Məclisdə qəbul edilib. Layihəyə əsasən, Albaniyadakı səfirliyi paytaxt Tiranada, Keniyadakı

səfirlik isə Nayrobi şəhərində yerləşəcək. Həmçinin, iclasda "Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Nayrobi şəhərindəki bölməsində Daimi Nümayəndəliyinin təsis edilməsi haqqında" qanun layihələri də müzakirəyə çıxarılıb. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Fələstin Dövlətində (Ramallah şəhərində) Təmsilçilik Ofisinin təsis edilməsi haqqında qanun layihələri müzakirələrdən sonra səsverməyə qoyularaq qəbul edilib.

Dərman problemi var

Deputat: "Artıq "Aspirin" də tapılmır"

"Hökumət inflyasiya ilə mübarizə aparır. Inflyasiya ilə ən yaxşı mübarizə bolluq yaratmaqdır".

"APA-Economics" xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin dünən keçirilən iclasında deputat Rüfət Quliyev bildirib.

"Demirəm ki, maşın, gəmi istehsal edək. Ərzaq və kənd təsərrüfatı mallarının istehsa-

lı sürətlə artırılmalıdır. Biz gərək nəzərə alaq ki, bolluq yaratmaq üçün mikro, orta, kiçik bizneslə bağlı bütün problemləri həll etməliyik. Gərək kiçik və mikro biznesə xüsusi şərait yaradaq. Məsələn, 3 illik vergi tətili etmək, kommunal xərcləri 50%, ümumiyyətlə, vergini azaltmaq olar. Yeter ki, bölgələrdə müəssisələr yaransın. Biz kənd təsərrüfatı inkişafının bugünkü səviyyəsi qane etmir. Bizə kənd təsərrüfat məhsullarının istehsalını sürətlə artırmaq lazımdır", - deyir deputat vurğulayıb.

Dərmanlarla əlaqədar məsələyə toxunan Rüfət Quliyev Türkiyə şirkətlərinin Azərbaycana dəvət edilməsini tövsiyə edib:

"Türkiyə səhiyyəsi problemini həll etmək üçün dünyada birinci onluqdadır. Oradakı şirkətləri bura dəvət edək, gəlib filial açsınlar. Dərmanlarla bağlı böyük problemlər var. Yeni problem "Aspirin Kardio" və "Aspirin"lə bağlıdır. Artıq bir aydır bu dərmanlar satışda yoxdur".

Böyük Qayıdış daha da tezləşəcək

Qarabağ və Şərqi Zəngəzura 2026-ci ilədək 34 min 500 ailə köçürüləcək

"Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa Dair" Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi Böyük Qayıdış daha da tezləşdirəcək". Bu barədə millət vəkili Vüqar Bayramov deyib. Deputat bildirib ki, proqramın əsas özəlliklərindən biri məhz fəaliyyətlər üzrə ünvanlılıq və sistemliliyin qorunmasıdır:

"Proqramda hər bir fəaliyyət üzrə müddət, məsul qurumlar və reallaşacaq əsas istiqamətlər nəzərə alınıb. İnfrastruktur, iqtisadiyyatın yenidən qurulması, sosial inkişaf və ətraf mühitin tarazlığı kimi hədəflərin reallaşması üçün proqram 2022-2025-ci illər üzrə fəaliyyətləri və 2026-cı ildə yekun nəticələri özündə ehtiva edir. Azərbaycan Böyük Qayıdışı öz daxili maliyyə mənbələri hesabına reallaşdırır. 2023-cü il üçün dövlət büdcə layihəsinə əsasən, gələn il Böyük Qayıdış layihəsi çərçivəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası ilə bağlı xərclər 3 milyard manat nəzərdə tutulub. Büdcədən 2021-ci ildə bərpə prosesinə 2.2 milyard, 2022-ci ildə 2 milyard 670 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu. Bu isə o deməkdir ki, 3 il ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpə və yenidənqurulmasına yalnız dövlət büdcəsindən 7 milyard 870 mil-

yon manat vəsait ayrılır. Bu məhz Qarabağın daha qısa müddətdə bərpasına olan xüsusi diqqətdir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın işğaldan azad olunan ərazilərimizə mütəmadi səfərləri də quruculuq işlərinin intensiv həyata keçirilməsinə xüsusi zəmin yaradır. Bu, işğaldan azad olunan ərazilərimizin daha qısa zamanda bərpasının Azərbaycan üçün prioritetliyini bir daha təsdiq edir. Proqrama əsasən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzura 2026-cı ilədək 34 min 500 ailə köçürüləcək. Bu, növbəti 4 ildə 160 minə yaxın vətəndaşımızın öz ata-baba yurdlarına qayıtması deməkdir. Qayıdışımız mübarək və daimi olsun!".

İsmayıl

Sarıbaba yüksəkliyində minalar aşkarlandı

Hadisə ilə bağlı sülhməramlılar və Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring Mərkəzi məlumatlandırılıb

Sarıbaba yüksəkliyinin aşkar edilmiş minalar barədə Rusiya sülhməramlıları komandanlığı və Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring Mərkəzi məlumatlandırılıb.

Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi (MN) məlumat yayıb.

"Qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistanla istehsal edilmiş Sarıbaba yüksəkliyinin şimal istiqamətində qanunsuz erməni silahlı dəstələri tərəfindən basdırılmış piyada əleyhinə mina sahəsi noyabrın 21-də aşkar edilib. Aşkar edilmiş minalar barədə Rusiya sülhməramlılarının komandanlığı və

Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring Mərkəzi məlumatlandırılıb, eləcə də mina sahəsinə baxış keçirilməsi üçün əraziyə dəvət olunublar", MN-dən bildirilib.

Paşinyanın fiaskosu...

KTMT hər dəfə İrəvanı məyus edir

Azərbaycan təmsil olunmadığı qurumda Ermənistanın qat-qat çox nüfuz malikdir

Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illik yubiley tədbirində mühüm məqamlara toxunub. Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanın beynəlxalq mövqeləri xeyli möhkəmlənib. Ölkə rəhbəri qeyd edib ki, Azərbaycan dövləti İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində, o cümlədən bir çox digər təşkilatlar çərçivəsində uğurlu fəaliyyət göstərir.

Hətta üzv olmadığımız təşkilatlarda da bizim dostlarımız az deyil və son illərin, ayların hadisələri onu bir daha göstərir: "Məsələn, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı. Biz bu təşkilatın üzvü deyilik, Ermənistan bu təşkilatın üzvüdür və bu təşkilat xətti ilə Azərbaycana qarşı əsassız iddia qaldırmaq fikrində idi, faktiki olaraq bu təşkilata üzv olan ölkələri Azərbaycanla üz-üzə qoymaq istəyirdi. Bu, böyük təxribatdır və böyük cinayətdir. Ancaq bu təşkilatın digər üzvləri bu təxribata getmədilər. Bəziləri isə öz çıxışlarında Ermənistanı elə günə qoydular ki, Ermənistan bu günə qədər də bunu yaddan çıxara bilmirlər. Yəni bu, nəyi göstərir? Bu təşkilatda bizim dostlarımız Ermənistanından daha çoxdur. Nəyə görə? Siyasətimizə görə, bizim etibar tərəfdaş olmağımıza görə. Ermənistan münasibət nə üçün mənfidir? Ona görə

ki, onlar hər yerdə yalan danışır və öz problemlərini həll etmək üçün necə deyirlər, daha qapı qalmayıb ki, oraya mürciət etməsələr. Bütün bunlar göz qabağındadır, hər kəs bunu görür, hər kəs bunu bilir".

"Natsionalnaya oborona" jurnalının baş redaktoru İqor Korotçenko da deyib ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) ölkələri kimin təcavüzkar, kimin təcavüz qurbanı olduğunu çox gözəl başa düşür. Onun sözlərinə görə, Ermənistanın təcavüzü törədən və Azərbaycan ərazilərini 30 ilə yaxın öz nəzarətində saxlayan ölkə olmasına dair heç kimin şübhəsi yox idi: "İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra yeni realıq yarandı və bu realıqda Ermənistan təslim olmuş, müharibəni uduzmuş bir ölkədir. Bununla belə, İrəvanda revanşistlər hələ də yeni silahlı təxribatlar törətmək planları bəsləyir". Korotçenko xatırladı ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının növbədənönar sessiyasında Paşinyanın KTMT-ni Azərbaycana qarşı təhrik etməyə və hərbi dəstək almağa cəhd edib: "Lakin bu cəhd baş tutmadı. KTMT üzvlərindən heç biri onu dəstəkləmədi, İrəvanın əlində alet olmaqdan və Azərbaycana qarşı çıxmaqdan imtina etdi".

Siyasi elmlər doktoru, professor

İsmayıl Qocayev

Yeni il ərəfəsində otellərin qiyməti 5-10 dəfə artacaq

Natiq Cəfəri: "Əgər dövlət qiymətlərə müdaxilə etsə, gələcəkdə daha böyük problemlər yaranacaq"

Yeni ilin gəlməsinə bir aydan bir az çox vaxt qalıb. Hər il olduğu kimi, bu il də bayramda çoxları ölkə daxilində və ya xaricində istirahət günləri planlaşdırırlar.

Xaricə gedənlər olsa da, quru yolları bağlı olduğu üçün ən çox ölkə ərazisində istirahətə üstünlük verilir.

Vətəndaşlarımız, əsasən, Quba, Qusar, Qəbələ, Şəki, Zaqatala, Balakən rayonlarına üz tuturlar. Təbii ki, regionlarda fəaliyyət göstərən otellər Yeni il bayramı ərəfəsi qiymətlərdə artım edirlər.

Oxu.Az-in əməkdaşı regionlarda fəaliyyət göstərən bir neçə otella əlaqə saxlayıb. Sorğuya cavab olaraq bildirilib ki, bayramda iki gün üç dəfə qidalanma, qala gecə daxil, iki nəfərlik otaq qiyməti - 1190-1900 manat təşkil edir.

Bunu indiki qiymətlə müqayisə etsək, Yeni il bayramında otellərin qiymətində 5-10 dəfəlik artım olacaq.

Tələbat artdıqca qiymətin qalxdığına deyən iqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri "Şərq"ə vurğulayıb ki, bunun qarşısını almaq üçün əzabətli üsullardan istifadə mümkün deyil: "Çünki bu sahədəki qiymətlər dövlət tərəfindən tənzimlənmir. Amma belə qiymət artımının baş verməməsi üçün rəqəbətli mühit yaradılmalıdır. Yəni daha çox otellərin və istirahət mərkəzlərinin yaranması üçün dövlət iş adamlarına dəstək verməlidir.

Xatırlayıram ki, təxminən 10 ildir, hər yeni il ərəfəsində biz bunu müzakirə edirik. Ancaq çıxış yolu tapa bilmirik.

Ona görə ki, buna dövlətin müdaxiləsi mümkün deyil. Düzünü desək, heç müdaxilə lazım da deyil. Əgər dövlət qiymətlərə müdaxilə etsə, gələcəkdə daha böyük problemlər yaranacaq. Özlə sektorda qiymətləri aşağı çəkən əsas amil rəqəbət artmasıdır. Ne qədər ki, ölkədə beş ulduzlu, 4 ulduzlu və yüksək xidmət göstərən otellərin sayı azdır, qiymət yüksəlməyə davam edəcək.

Digər tərəfdən quru sərhədlərinin bağlı olması və tayarə biletlərinin yüksək qiymətə satılması yeni il ölkədə keçirəcək insanların sayını artırır. Nəticə etibarilə bu da otel qiymətlərinin yüksəlməsinə səbəb olan amillərdən birinə çevrilir".

Nihat Müzəffər

"İsrail İranın Azərbaycana qarşı təxribat planlarının ifşasında rol oynayacaq"

"Azərbaycanla İsrail arasında son bir həftədə telefon diplomatiyası ilə təmaslar güclənib. Bakı-Təl-Əviv əlaqələrində ikitərəfli əməkdaşlıqla yanaşı, regional proseslərlə bağlı məqamlar da var". Bu sözləri "Şərq"ə siyasi şərhçi Aqşin Kərimov deyib. Ekspert bildirib ki, İsrail Azərbaycan neft tədarükü edir. Təl-Əviv buna görə Xəzər dənizinin Azərbaycan seqmentinə xüsusi önəm verir:

"Zəngin ehtiyatlara malik olan, İran və Rusiya ilə həmsərhəd dəniz zonasının strateji əhəmiyyətini anlayan. İkincisi, İsrailin Azərbaycandan taxıl idxal etməkdə maraqlı olması Bakıya olan strateji marağı artırır. İsrail Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində taxıl yetişdirilməsi üçün infrastrukturun yaradılmasına, bu istiqamətdə ən müasir texnologiyaların tətbiqinə xüsusi önəm verir. Ancaq ortada bir düyün var ki, onu

Konfiqurasiya qurulur

İrəvanın hegemonluq sevdasının üzərindən xətt çəkilir

açmaq lazımdır, söhbət taxıl kəlməsi üçün daha geniş ərazilərə olan tələbatdan gedir ki, burada da mina problemləri üzə çıxır. İsrail Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdakı minatəmizləmə əməliyyatlarına, yenedənqurma işlərinə daha çox pul xərcləyə bilər ki, istədiyi planın doldurulması əlçatan olsun.

Azərbaycan-İsrail prioritetlərindəki indi qeyd edəcəyimiz üçüncü istiqamət yuxarıda dediyimiz iki amil fonunda izah etmək lazımdır. Məhz həmin iki faktor iki ölkə arasındakı hərbi-texniki, hərbi-siyasi, keşfiyyət sahəsindəki əməkdaşlıqda yeni səhifələr açmağa gətirib çıxarır. Çünki İsrailin Azərbaycanın iqtisadi panoramına olan marağı təhlükəsizlik sahəsindəki mühitin firavanlığa əsaslanmasını şərtləndirir".

A.Kərimov qeyd edib ki, Xəzər dənizinin və işğaldan azad olunmuş ərazilərin bir hissəsinin İranla həmsərhəd olması İsrailin öz rəqibi olan İrana qarşı maneəvərləri əlverişli alternativ coğrafiya təqdim edir: "İrəvanın regional təhlükəsizlik aurasını zəhərləməsi cəhdləri və bunun üçün bütün qüvvələrini səfərbər etməsi fonunda Azərbaycanla İsrailin təhlükəsizlik sferasındakı əməkdaşlığını dərinləşdirməsi başadüşüldür. Hətta Türkiyənin də iştirakı ilə üçtərəfli formatda platforma qurulması diqqət mərkəzində imiş kimi

görünür. Azərbaycanla İsrail İranın regionda hegemonluq etmək sevdasının üzərindən xətt çəkildən bir konfiqurasiya qurulur və Tehrandan son günlər Bakıya yönələn isti mesajların bir səbəbi də

onun İsrail amilindən çəkinməsi ilə əlaqədardır. İsrail İranla sərhəd olan ölkələrə xüsusi diqqətlə yanaşdığından deyə bilərik ki, o, Azərbaycana növbəti partiya ən müasir silahları ixrac edəcək və Xəzər dənizinin təhlükəsizliyinin qorunması üçün özünəməxsus ideallar formalaşdıracaq".

Müsahibimiz bəyan edib ki, İran keşfiyyəti yenə yəhudi iş adamlarının, diplomatları öldürmək və ya qaçırmaq sənələrini aktivləşdirib: "İran bunun miqyasını Cənubi Qafqaz regionuna gətirib. Gürcüstanda Gürcüstan-İsrail Ticarət Palatasının prezidenti İtzik Moşeyə qarşı sui-qəsd planlaşdırılması da təhlükənin motivlərini göstərir. Ona görə də Azərbaycanla İsrail arasında koordinasiya keşfiyyət mexanizmlərinin yaradılması və əks-keşfiyyət proqramlarının hazırlanması aktualıq kəsb edəcək. İsrail İranın Azərbaycana qarşı təxribat planlarının ifşasında rol oynayacaq və Tehrandan istifadə etdiyi mənbə ölkələrdəki şəbəkəsi barədə Bakını məlumatlandıracaq".

İsmayıl

Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin səfəri ərəfəsində erməni qərbpərestlər, daha doğrusu, Baş nazir Nikol Paşinyanın əlaltıları arasında isteriya yaranıb. Hər yerdə və bəcaırdıqca tez-tez Putini etiraz aksiyaları ilə qarşılamağa, rus mədəniyyətinə aid heykəlləri dağıtmağa dair fikirlər səsləndirirlər.

İrəvanda Putinə qarşı etirazlar təşkil olunacaq

Ermənistanın məqsədi kiçik aksiyalarla Qərbə və Rusiyaya mesajlar verməkdir

"KTMT düşməndir" başlığı ilə materiallar yayırlar. "Hraparak" nəşri məlumat yayıb ki, aksiyaya çağırış edənlər noyabrın 23-də Azadlıq meydanına toplaşacaqlarını qeyd edirlər. Paşinyan tərəfdarları Putini İrəvanda etirazlarla qarşılamağa hazırlanırlar. Qeyd edək ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının sammiti noyabrın 23-də İrəvanda keçiriləcək. Vladimir Putin də sammitdə iştirak etmək üçün Ermənistanla səfər edəcək.

Politoloq Tural İsmaylov "Şərq"ə deyib ki, Ermənistan anti-Rusiya iştirakının hökm sürdüüyü Moskvanın özünə də bəllidir. Analitik qeyd edib ki, buna rəğmə, Putinin KTMT iclasına qatılmaq üçün İrəvana səfər etməsi görünür və Qərbə mesaj vermək üçün Paşinyan hökumətinin işinə yaraya bilər: "Rusiya

əleyhinə lokal etiraz aksiyaların qızıdırən elə İrəvan hakimiyyəti olub. Bununla Nikol Paşinyan bağlı olduğu Sorosçular üçün fon yaratmağa çalışıb. Eyni zamanda Rusiyaya da mesaj ötürür ki, erməni xalqı Rusiyalı Ermənistan ərazisində istəmir. Putinin səfəri öncəsi müəyyən təxribatların olacağı ehtimal olunur, hətta kiçik etiraz aksiyaları da mümkündür. Kreml bütün bunların fərqiəndir və İrəvanın niyyətini yaxşı bilir. Moskva Paşinyanın Rusiyaya badalaq qurmaq üçün fərsət gözlədiyini, məqam axtardığını anlayır. Ancaq birbaşa Putinin kartına yaxın ərazidə, yaxud KTMT iclasının keçirildiyi yerdə hansısa aksiyaya icazə verilməyəcək. Ermənistanın məqsədi həmin ərazidə bəlli yerlərdə kiçik etirazlarla Qərbə və Rusiyaya mesajlar verməkdir".

İsmayıl

Təxribatlarla Türkiyəni dayandıra bilməyəcəklər

Dəqiq zərbələrlə ancaq terrorçuların yuvaları hədəf alınır

Türkiyənin Suriya və İraqın şimalında həyata keçirdiyi "Pəncə Qılınc" antiterror əməliyyatı təkə hava hücumu ilə məhdəlaşmayacaq. Bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğan Qəter səfərindən geri dönmərkən jurnalistlərə müsahibəsində deyib. Ərdöğan bildirib ki, İraq və Suriyanın şimalındakı bu əməliyyat təsadüfən həyata keçirilən əməliyyat deyil:

"Əvvəl də dediyimiz kimi, əgər kimsə ölkəmiz, torpaqlarımıza təcavüz edərsə, bunun cavabını verəcəyik. "Pəncə Qılınc" əməliyyatında 70-ə yaxın döyüş təyyarəsi və PUA-lar iştirak edib". Qeyd edək ki, ötən gün Türkiyə Silahlı Qüvvələri İraq və Suriyanın şimalında "Pəncə Qılınc" adlı xüsusi antiterror əməliyyatına start verib. Türkiyə Milli Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, əməliyyatın istər planlama, istərsə də icra prosesində günahsız insanlara və ətraf mühitə zərər verməmək üçün bütün lazımi tədbirlər görülüb. Terrorçular və onların dəstəçiləri Türkiyəni hərbi əməliyyatlardan çəkəndirmək üçün əllərindən gələni edir, terror fəaliyyətlərini artırır. Ötən gün Türkiyənin Qaziantep əyaləti Suriya ərazisindən növbəti dəfə raket atəşinə tutulub. Raket zərbələri zamanı 3 mülki şəxs həyatını itirib. Daxili işlər naziri Süleyman Soylu raketlərdən 4-nün rayon mərkəzindəki orta məktəb və iki evə düşdüyünü deyib.

Politoloq Əhəd Məmmədli "Şərq"ə deyib ki, İstanbulda törədilən teraktın sonra Türkiyənin anti-terror əməliyyatına başlayacağına mesajları verilmədi. Analitik bildirib ki, hələlik hərbi əməliyyatlar hava hücumu ilə həyata keçirilir və ciddi uçuşlar əldə olunub: "Türkiyə Silahlı Qüvvələri PKK-nın bütün nöqtələrini, müdafiə istehkamlarını darmadağın edib. PKK və onun uzantıları Suriya və İraqın şimalında uzun illər ərzində güclü mövqelər qurmuşdu. Terrorçuların əsas mərkəzi məhz həmin bölgələrdədir. Türkiyə Ordusunun həyata keçirdiyi anti-terror əməliyyatlarında heç bir silvi zərər görmür. Dəqiq zərbələrlə ancaq terrorçuların yuvaları hədəf alınır. Avropa dövlətləri, o cümlədən Rusiya, İran və digər ölkələr PKK-ya gizli məlumatlar ötürsələr də, terrorçular gözləmədikləri anda Türkiyənin hava hücumuna məruz qalırlar. Təbii ki, uğurlu əməliyyatlar terrorçuları və öz maraqları üçün onlardan istifadə edən Qərb güclərini narahat etməkdədir. Gördüyünüz kimi ən çirkin mübarizə üsulları ilə, günahsız mülki şəxsləri hədəf almaqla Türkiyənin əl-qolunu bağlamağa çalışırlar. Ancaq belə təxribatlar Türkiyəni dayandırmayacaq və hədəf Məmbic, Təl-Rifat, Ayn el-Ərəb olacaq. Bu strateji şəhərlər Türkiyənin sərhəddə 30 kilometrlik tampon bölgə qurması üçün olduqca vacib amildir".

İsmayıl Qocayev

Güneyin səsi

İran əhalisinin böyük bir hissəsi Azərbaycan türklərindən ibarətdir. Qeyri-rəsmi mənbələr Azərbaycan türklərinin sayının 35-40 milyon arası olduğunu bildirirlər. Azərbaycanlıların İranın ictimai-siyasi və mədəni həyatında vacib rol oynayıblar. XX əsrin əvvəllərində, məşhur inqilabi dövrdə İran azərbaycanlıları öz doğma dillərinin və mədəniyyətlərinin inkişafı üçün mübarizə aparacaq səviyyəyə qalxıblar.

Pəhləvi dövründə isə soydaşlarımız digər xalqlar kimi mədəni diskriminasiyaya məruz qalıblar. Məhəmməd Rza Pəhləvinin dövründə çıxarılan "Azərbaycan" qəzeti sayəsində ümumi dil, hissələr, ənənələr və əraziyə malik xalq kimi İran azərbaycanlıları, onların müstəqillik və milli hərəkat istəyi ifadə edilmiş. Azərbaycan tarixində, incəsənətində və mədəniyyətində dəyərli və əvəzolunmaz rolunu alan bir çox əhəmiyyətli, sıx məskunlaşmış və qədim şəhərlər var. Lakin son yüz ildə Cənubi Azərbaycanın mədəniyyət və incəsənət mərkəzi Təbriz olub. Bura təkə Azərbaycanca deyil, bütün İranda müasirliyin, siyasi və sosial təkamülün, yeni incəsənət sahələrinin və metodların qapısı idi. İlk mətbəə, ilk qəzet, ilk teatr, ilk roman, ilk ensiklopediya, ilk kütləvi kitabxana, ilk kinoteatr, ilk müasir məktəb, ilk teatr tamaşası Təbrizdə yaranıb, daha sonra Tehrana yayılıb. Ənənəvi və tarixi incəsənəti Cənubi Azərbaycanın bütün şəhər və kəndlərində izləyə bilsək də, müasir və qərb sənətinə daha çox Ərdəbil, Urmiya, Xoy, Zəncan və Qəzvin şəhərlərində rast gələ bilərik. Şahliq rejimi zamanı (1925-1978) dövlət siyasətinin əsas tərkib hissəsini millətçilik təşkil edirdi. İran hakim dairələrinin göstərişi ilə mədəniyyətin elm

ədəbiyyat və incəsənət kimi sahələri də yeni nəslin fars şovinizmi ruhunda təbiyyəsi və hazırlanması işinə xidmət göstərirdi. Mədəniyyətin bu sahələrində qeyri-fars xalqlara, xüsusilə azərbaycanlılara öz ana dillərində əsərlər yazıb-yaratmağa imkan verilmirdi. XV əsrdə formalaşmış Təbriz miniatür məktəbi dünya rəssamlığında mövcud olan 5 aparıcı rəssamlıq məktəbindən biri olub. Bu məktəbin görkəmli nümayəndələrindən biri Sultan Məhəmməd idi. Onun miniatür-ləri dünya muzeylərində mühafizə olunur. Bu məktəb Kəmaləddin Behzad, Mir Müsəvvər Təbrizi, Mövlana Müzəffər Əli və digər istedadlı rəssamlar yetişdirmişdi. Təbrizdə toxunan xalçalar hələ orta əsrlərdən hər yerdə şöhrət tapıb. Londonun Viktoriya-Albert muzeyində saxlanan Şeyx Səfi xalçası Təbrizdə toxunmuşdur, o, öz dövrünün (1539) ən iri və əsrarəngiz xalçası adını qazanıb. Şah İsmayıl Xətai tərəfindən Təbrizdə əsası qoyulmuş şah kitabxanası özünəməxsus "incəsənət akademiyası" idi. Burada mahir ustalar, xəttatlar, rəngkarlar, zərgərler, cildçilər, naxışçılar fəaliyyət göstərirdilər. İncəsənətin aparıcı sahələrindən biri ele xəttatlıq, kitab üzü köçürmə işi idi. Kitab nəşri texnologiyası Şərq xalqlarına məlum deyildi. Şah İsmayılın varisləri də ədəbiyyat və incəsənətin himayəçiləri idilər. Onların özləri də yaradıcılıqla məşğul olurdular. İranda bir çox memarlıq abidələrini, o cümlədən Təbriz və İsfahandakı bütün memarlıq abidələrini türklər tikiblər. Pəhləvi rejimi dövründə Cənubi Azərbaycanda incəsənətin heykəltaraşlıq və rəssamlıq kimi sahələrinin inkişafına mane

Azərbaycanın Güneyinə "yetim" kimi baxmaq olmaz

Həmid Herişçi: "Bizim onlara cavabımız yanlıq bayatı olacaq. Onun bir nümunəsini də bu yaxınlarda Türkiyə lideri cənab R.T.Ərdöğan göstərdi"

olmaqdan əlavə, bir sıra mövcud tarixi abidələr sıradan çıxarılıb, bir çoxları isə fars abidələri kimi qələmə verilib. Məsələn, Təbriz milli parkında olan "Şah gölü" (El gölü)ndəki aşiq abidəsi götürülüb.

Cənubi Azərbaycanda müasir tipli təhsilin əsası 1875-ci ildə Təbriz dövlət məktəbinin (Təbriz Darülfünunun) açılması ilə qoyulub. Burada, əsasən, hərbi və mülki məmurlar, hakimlər hazırlanırdı. Məktəb 20 il fəaliyyət göstərmiş və ildə 40-45 məzun olub. Təbrizdə "Dəbəstan" (ibtidai məktəb) adlı ilk xüsusi yeni tipli məktəbi 1888-ci ildə İran maarifinin atası Mirzə Həsən Rüşdiyye açdı. O, Cənubi Azərbaycanda, ilk dəfə olaraq, əlifbanı səs üsulu ilə Azərbaycan dili əsasında tədris etməyə başlayıb. Çoxlu dərslilər, o cümlədən, "Vətən dili", "Ana dili" dərslilərini yazıb. 1905-1911-ci illər İran inqilabi dövründə Cənubi Azərbaycanda 37 milli, 1911-1925-ci illərdə isə 50-dən çox məktəb açılıb. Həmin məktəblərdə

xalq tərəfindən tez qavranılır və eyni zamanda, Azərbaycan dilinin formalaşmasında, mədəniyyət sahəsində yayılmasında, ədəbi dilin formalaşmasında mühüm rol oynayırdı.

Qeyd edək ki, İranda yaşayan milyonlarla soydaşımızın əhəmiyyəti, ölkənin ictimai-siyasi və mədəni quruculuğunda önəmli rolunu İranın nüfuzlu şəxsləri tərəfindən də etiraf olunmaqdadır. Ötən gün İranın ali dini liderinin beynəlxalq məsələlər üzrə müştəri Əli Əkbər Vilayətinin gözlənilməz ifadələri bunu sübut edir. Vilayəti deyib ki, son həftələrdə bəziləri məlumatsızlıqdan, bəziləri isə bədniyyətlilikdən İran Azərbaycanla müharibə aparmaq istədiyi bərdə şeyiələr yayırlar: "İranın istər Qafqazda, istərsə də başqa yerdə heç bir ölkəyə, xüsusən də qonşularına, eyni irqdən, dildən, dindən, məzhəbdən, adət-ənənədən, tarixdən olan insanlara, yeni Azərbaycan Respublikası xalqına hücum etmək planı

yoxdur. Azərbaycan gözümlərinin işığıdır. İran heç vaxt Azərbaycanı işğal etmək və ya Azərbaycana nəzarəti ələ keçirmək niyyətində olmayıb".

Tanınmış telejurnalist, yazıçı-publisist Həmid Herişçi

"Şərq"ə açıqlamasında ilk növbədə Vilayətinin məqaləsindən danışıb: "Vilayətinin məqaləsində Azərbaycanın və azərbaycanlıların İran tarixində hansı əhəmiyyətli roluna, önəmə sahib olması öz əksini tapıb. Düzü, onun fikirlərində bizi qane etməyən məqamlar da var. Amma müsbət nüansları diqqətə almaq lazımdır. O, öz məqaləsində düzgün olaraq qeyd edir ki, dövlətin, xalqın, İran cəmiyyətinin yaranmasında azərbaycanlıların iştirakı çox vacib olub. Maraqlı məqam odur ki, Şah İsmayılın da adı ilk dəfə vurğulanır. İranda Şah İsmayılın adının çəkilməsi də yasaqlanmışdı. Bu məqalə göstərdi ki, İran təkə Bakının qarşısında deyil, Təbrizin qarşısında da sındı, geri çəkildi, öz gücsüzlüyünü etiraf etdi. Çünki tarixə, keçmişə nəzər sald. Burada əhalinin sayı, xalqın gücü böyük rol oynayır. Azərbaycanlılar Arazın hər iki tayında böyük nüfuz sahibidirlər. Biz kiçik

"Təbrizdə ana dilini bizdən daha yaxşı bilirlər və qoruyub saxlayırlar. Təbrizlilər dilimizə türk dili, özlərinə də türk deyirlər"

Azərbaycan və fars dillərindən əlavə, ərəb, fransız və rus dilləri də tədris olunurdu.

1917-ci ildə isə Cənubi Azərbaycanda ilk orta məktəb təsis edildi. Cənubi Azərbaycanın mətbuat tarixi XIX əsrin ikinci yarısından başlayır. Cənubi Azərbaycanda fars dilində nəşr edilən ilk qəzet "Azərbaycan"dır. Qəzet 1858-ci ildə Təbrizdə hökumətin rəsmi orqanı kimi çap olunub və İranda nəşr edilmiş ən qədim qəzetlər içərisində üçüncüsüdür. 1905-1911-ci illər inqilabına qədər Cənubi Azərbaycanda 18 adda qəzet və jurnal buraxılırdı. Onların bəziləri isə dövlət tərəfindən rəsmi buraxılan mətbuat orqanları idi. 1905-1911-ci illərdə Cənubi Azərbaycanda ilk dəfə ana dilində bir sıra qəzet və jurnallar dərc olunub və yayılmağa başlayıb. 1916-cı ildə Təbrizdə ilk teatr binası tikilib. Cənubi Azərbaycanda qısa müddətdə (10-12 il) milli teatr yaradılması prosesinin təməli daşı qoyuldu. Teatr tamaşaları ana dilində olduğundan,

Qonşumuzun xislətinə bələdik

İranın Cənubi Qafqazla bağlı siyasətinə redaktələr edəcəyi gözlənilir

İranın ali rəhbərinin xarici siyasət üzrə müştəri Əli Əkbər Vilayəti səviyyəsində Azərbaycan "İranın gözünün nuru" adlandırması və "tövbə siyasəti" tərəflər arasındakı gərginliyi və strateji maraqları dəyişmədi.

Çünki İranın Cənubi Qafqazla bağlı siyasətinə redaktələr edəcəyi, Azərbaycana münasibətinin müsbətə doğru dəyişəcəyi və Ermənistanı himyə etməkdən vaz keçəcəyi inandırıcı deyil.

Politoloq Elxan Şahinoğlu da düşünür ki, Vilayətinin məqaləsi qeyri-rəsmi ifadələrlə bəzədilib: "Vilayətinin hazırkı məqaləsi azərbaycanlıların könlünü almaq məqsədi daşıdığından şübhəli ön plana salınıb. Vilayətinin xidmətində olduğu rejim üçün nə din, nə də məzhəb əsasdır. Əks halda Azərbaycan torpaqlarının işğalına uzun onilliklər dözümsüz yanaşar, məsədlərin dağıdılmasına görə Ermənistanı günəə sıxışdırardılar. Bunların heç biri olmadı. Vilayəti keçmiş illərdə nə azərbaycanlı olduğunu deyər, nə azərbaycanlıların, o cümlədən Şah İsmayıl Xətəinin rolundan ağzı dolmuş danışırdı. Sadəcə, qıyrıuqları qapı arxasında qaldığından bələ bir məqaləyə ehtiyac duyulub. Bələ məqalələrlə bizi aldatmaq mümkün deyil, qonşumuzun xislətinə bələdik".

İsmayıl

Qarabağ quruluur

Tezliklə insanlarımız doğma yurdlarına qayıdacaq

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq yol infrastrukturunun qurulması xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılır. Bu Prezident İlham Əliyevin həmin ərazilərə mütəmadi səfərləri, görülən işlərlə yerində tanış olması da göstərir.

Qarabağ və Şərq Zəngəzurdə bütün işlər plan üzrə gedir. Hazırda Qarabağ və Şərq Zəngəzur qaynar tikinti meydanını xatırladır. Keçmiş məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıtmaları üçün təsdiqlənmiş baş planlara uyğun olaraq yaşayış məhəllələri salınır, yollar çəkilir, kəndlər "ağıllı" konsepsiyalarla yenidən qurulur.

Qarabağ və Şərq Zəngəzurun cənnətməkəna çevrilməsi ilə bağlı "Şərq"ə danışan millət vəkili Fazil Mustafa bildirib ki, Azərbaycan Ermənistanla müqayisədə dağdığı yox, qurucu ölkədir: "Bu, dünyadakı imicimizin yeni formada qəbul olması ilə nəticələnir. Erməni vəhşilliyi isə ifşa edilir. Hər iki istiqamətdə işləri davamlı gerçəkləşdirəcəyik. Vətəndaşlarımız torpaqlarına tezliklə qayıtmalıdır. Qarabağda bərpa və yenidənqurma işləri regiona yeni nəfəs gətirəcək".

Millət vəkili Aqil Abbasın qənaətinə, azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış" layihəsi hökumətə verilib və sənədə baxılmaqdadır: "Ermənistanın işğalı altında qalmış regionda bütün sosial, iqtisadi və ictimai infrastruktur tamamilə məhv edilmişdi. İndi isə çox gözəl işlər görülmək, hətta bir qism bərpa işləri artıq həyata keçirilib. 2021-ci ildə qısa müddət ərzində Qarabağda yeni infrastruktur layihələrinin yaradılmasının və icrasının şahidi olduq. 3 gün əvvəl Ağdamə getmişdim. Qarabağın hər guşəsində, Ağdamda da yenidənqurma işləri aparılır".

Aygün Tahir

"Ölkədə barış mühiti formalaşdı"

Siyasi partiyalar artıq inkişaf mərhələsindədir

Arzuxan Əlizadə: "Təklif edirik ki, proporsional seçki sistemi bərpa olunsun"

"Bundan 3 il əvvəl Prezident İlham Əliyev konkret mövqeyini ortaya qoyaraq dedi ki, ölkədə bir sıra sahələrdə islahatlar aparıldığı kimi siyasi islahatların da həyata keçirilməsinə ehtiyac var".

Bunu "Şərq"ə açıqlamasında Milli İstiqlal Partiyasının sədri Arzuxan Əlizadə Azərbaycanda siyasi partiyalarla bağlı aparılan islahatlardan danışarkən deyib.

O bildirib ki, partiyaların 44 günlük müharibədə birlik nümayiş etdirməsi xarici qüvvələrə tutarlı mesaj oldu:

"Son vaxtlar bir sıra siyasi partiyalar qaragahlarla təmin edildi və qurultaylarını keçirə bildilər. Digər tərəfdən uzun illərdir, təkrar qeydiyyatdan keçməklə bağlı problemlər var idi. Bu problem həll olundu. Ən əsası da ölkədə barış mühiti formalaşdı.

Xüsusən də 44 günlük müharibə və ondan sonrakı dövrdə bu daha qabarıq göründü. Siyasi mövqeyindən asılı olmayaraq bütün siyasi təşkilatlar bir araya gəldilər və birlik nümayiş etdirdilər.

Bu həm xarici düşmənlərə, həm də ictimaiyyətə bir mesaj idi ki, Azərbaycanın suverenliyi ilə bağlı məsələlərdə siyasi partiyalar həmfikir ola bilərlər.

Milli İstiqlal Partiyası olaraq biz də hər zaman qeyd etmiş ki, dövlət

və milli maraqlar olan yerdə, siyasi maraqlar arxa plana keçir.

Bu prinsipi bizə illərdir sadıq və bundan sonra da mövqeyimiz dəyişməz qalacaq.

Təşkilat sədrinin sözlərinə görə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən partiyalar arasında normal münasibətin yaranması, hakim partiya və dövlət institutları ilə əlaqələrin formalaşması ölkənin demokratik təsisatlarının inkişafına dəstək verəcək amildir:

"Bu baxımdan siyasi sferadakı islahatların davamlı olmasının vacib hesab edirik.

Bizim bu məsələ ilə bağlı təkliflərimiz var. Bunlar proporsional seçki sisteminin bərpa olunması, parlamentin say tərkibinin artırılmasıdır. Bundan başqa, yerli icra strukturlarının

ləğvi, idarəetmədə bələdiyyələrə daha çox üstünlüyün verilməsi, partiyalaşma institutunun demokratik təchizatlarının yenilənməsini vacib hesab edirik.

Düşünürəm ki, bu təkliflər həyata keçirilməli və siyasi partiyaların ölkənin siyasi mühitinə təsir imkanını formalaşdırmaq, alternativ fikir olsun.

Alternativ fikir olan cəmiyyətlərdə isə daha çox inkişaf olur. Bu inkişaf üzərimizə gələn xarici qüvvələrin qarşısında dayanmağa dəstək verəcək".

Nihat Müzəffər

"Steam bir təhsil proqramıdır və müasir dünyada buna böyük ehtiyac var"

Elm və Təhsil Nazirliyi Nəzdində Təhsil Sisteminin İnforsiyalaşdırılması İdarəsi steam avadanlıqlarının satın alınması üzrə tendərə yekun vurub. Tenderin qalibi "Edu-media-Azərbaycan" MMC seçilib.

9 ədəd insanabənzer robot, 302 ədəd müxtəlif 3D printerləri, 4805 ədəd müxtəlif elektrik mühəndisliyi təcrübələrini aparmaq üçün dəst, 140 ədəd lazer kəsim, 3D print və lazer oyma dəzgahının alınması ilə bağlı qalib şirkətə 1 milyon 822 min 43.9 manat ödənilib.

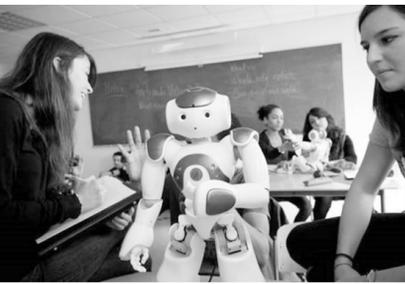
İnsanabənzer robotlardan hansı məqsədlə, necə istifadə olunacaq? Orta məktəblərdə dərslik çatışmazlığı yaşandığı şəraitdə bu qədər vəsait steam avadanlıqları üçün xərclənməlidirmi?

"Şərq"ə açıqlamasında fəlsəfə doktoru, təhsil məsələləri üzrə mütəxəssis Rafiq İsmayilov qeyd etdi ki, steam təhsil proqramı olduğu nəzərə alınsa, göstərilən məbləğ heç də böyük sayılmır:

- Steam bir təhsil proqramıdır və

Elm və Təhsil Nazirliyinin addımı alqışlandı

Uşaqlar insanabənzer robotlarla məşğul olacaq

müasir dünyada buna böyük ehtiyac var. Hazırda dünyada süni intellekt, proqramlaşdırma, kodlaşdırma əsas ixtisaslardır. Müasir təhsil, ümumiyyətlə, müasir dünyanı bunlarsız təsvir etmək mümkün deyil. Robotların hansı görünüşdə olması əhəmiyyət kəsb etmir. Sadəcə, onlara uşaqlar üçün cəlbəddici olsun deyər, insanabənzer forma verilir. Bu, uşaqlarda maraqla oymağa üçündür. Və bir qədər də

müştəri cəlb etmək üçün. Bizim gündəlik həyatda qarşılaşdığımız elektron cihazların hamısı robotdur. Bir dəmir qutuya yaxınlaşsınız, ödəmə həyata keçiririk, "o" bizə qəbz verir. Hansısa düyməni basmaqla bilet alırıq və sair. Bunlar hamısı robotlardır. Amma başqa-başqa şəkillərdə, formalarda. Bu avadanlıqlar təhsil

edirəm ki, bu, gələcəyə yönəlik addımdır. Bu günün gənci robot texnikasını, proqramlaşdırmanı bilməli, bu sahələrdə bacarıqlar əldə etməlidir. Sadalanan avadanlıqların alınması da bu məqsədə yönəlib.

Mələhət Rzayeva

Köklü islahatlar aparılmalıdır

Tural İrfan: "Beş axundun yerini dəyişməklə işlərini bitmiş sayırlar"

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi Sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı dini xadimlərlə bağlı açıqlamalar verib. Sədr müavini məscidlərimizdə din xadimlərinə çox ehtiyac olduğunu deyib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan məscidlərində ölkədə fəaliyyət göstərən dini, elmi mərkəzləri bitirənlər və ümumiyyətlə, dini təhsili olan, amma diplom olmayanlar da fəaliyyət göstərə bilər.

Amma bir şərtlə ki, onlar imtahan verə bilərlər: "Azərbaycan məscidlərində İlahiyyət İnstitutunu, Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyət fakültəsini bitirən, mədrəsələrin nümayəndələri din xadimi vəzifəsini tutmalıdır. Biz minbəri başqa ölkələrdə dini təhsil alan insanlara etibar edə bilərik. Çünki onlar kimlərdən dərs alıblarsa, elə məhz onları da təqdim edə bilərik. Azərbaycanlı ideyaları, milli-mənəvi dəyərləri lazımcına ifadə edə bilərlər. Mütləq şəkildə onlarda yad təsir hissə olunur. Bu da istər-istəməz onların ideoloji səhvlərinə və təxribatlarına gətirib çıxarır. Təbii ki, biz də dövlət olaraq buna imkan verə bilərik". Səyyad Sa-

lahlı bu günə qədər imtahan verən din xadimlərinin sayını açıqlayıb: "Bu günə qədər ümumilikdə 50-ə yaxın din xadimi imtahan verib. 7 nəfərdən ibarət nümayəndə heyəti imtahan götürür və hər bir din xadimi savadına uyğun şəkildə fərdi formada qiymətləndirilir. İmtahanlarımız şəffaf keçirilir. Qiymətlər toplanır və müəyyən bəli yığan ruhanilər sertifikat alıb təyinatı üzrə göndərilirlər".

"Universitetin 3573 məzununu məcbur edirlər ki, siz ancaq molla, ölüyən olmalısınız"

Onu da qeyd edib ki, hazırda xeyli sayda imam vəzifəsi boşdur.

İlahiyyətçi Tural İrfan "Şərq"ə bildirib ki, illərdir bunları deyirik, mütləq gündəmə gətiririk, amma rəsmilər hələ indi ayıblar. Ekspert çox gecikdiyimizi və prosesin çətin olacağını söyləyib: "İranda, Qumda oxuyanları gətirib məscidlərə dolduranda niyə səsləri çıxmırdı? Xalqın zəhərlənməsinə göz yumuldu. İran zəhəri artıq bəzələrinin qanına işləyib. Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyət fakültəsini bitirənlər imam işləmək təcrübəsi yoxdur. Orada nəzəriyyə keçilib, təcrübə isə başqadır. Əyani şəkildə islam dini ayinlərini icra edə bilən yeganə Bakı İslam Universitetinin məzunlarıdır ki, onlara da zülm edilir. Təhsil Nazirliyi diplomlarını tanıyır. Amma Qumda oxuyanların diplomunu dərhəl tanıyırlar. Bakı İslam Universitetinin məzunları milli təhsil aldı-

ğı üçün onları qaranlıq əllər səhnədən uzaqlaşdırır".

T.İrfan vurğulayıb ki, İrana bağlı, irançı yüzrlər axund hazırda fəaliyyət göstərir: "Bakının mərkəzində oturub axşama kimi İran ideologiyasına xidmət edirlər. Alınan önləmlərin ciddi olmadığını görürəm. İrani təqdidin, yamsılamağın qarşısını almaq üçün sanballı ilahiyyətçilər olmalıdır, din alimləri olmalıdır. Vahid mürciət yeri xaricdə yox ölkədə daxilində olmalıdır. Fəqət hələ ki, aparılan işlər çox zəifdir. Milli məzunları səhnədən çıxarmaqla xarici agenturaya "din" adı altında məscidlərə doldurublar, indi də təmizləyib bilmirlər. Universitetin 3573 məzununu məcbur edirlər ki, siz ancaq molla, ölüyən olmalısınız. Siz ali din xadimi statusuna çatma bilməzsiniz, siz ancaq xaricdəki alimlərə tabe olmalısınız. Soruşanda ki, ali rütbəli din alimləri kimdir? Deyirlər bizdən elə adam çıxma bilməz, o ancaq İranda ola bilər. Təsəvvür edin, Türkiyədə Bakı İslam Universitetinin məzunları elmi dərəcə alıblar ki, gəlsinlər ölkədə fəaliyyət göstərsinlər. Ancaq bakalavr diplomunu Təhsil Nazirliyi rədd etdiyi üçün əl-qolları bağlı qalıblar. Belə biabırçılıq olar?!".

İsmayıl Qocayev

Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) rəis müavini Rəşad Mafusov mənimlə görüşdü. Məsələnin tezliklə həll olunacağını bildirdi".

AİB sədri diqqətə çatdırıb ki, AQTA artıq 3 ilə yaxındır fəaliyyət göstərir, amma Azərbaycandakı heyvanların heç 0.5 faizi də identifikasiya

onun da çox kiçik hissəsi bazarın paçına düşür. Üstəlik, dövlət orqanları illər boyu da, eşşək ətinin kəsildiyi yerləri ifşa edir.

Tələb olmasa, təklif olmaz. Tələbi kim yaradır?! O ətləri kimlər alır?! Heç vaxt bu tədqiqatın aparıldığını görmədik. Şübhəsiz ki, hər birimiz bu istifadəyə yararsız ətlərə rastlaşa bilərik. Dəniz suyunun duzlu olduğunu bilmək üçün hamısını içməyə ehtiyac yoxdur, barmağınızı ağzınıza vursanız, duzlu su olduğunu bilərsən. Lakin bu

Bazarlarda yararsız ətlərə hələ çox rast gələcəyik

AQTA artıq 3 ilə yaxındır fəaliyyət göstərir, amma Azərbaycandakı heyvanların heç 0.5 faizi də identifikasiya olunmayıb

"Ölkədəki heyvanlar identifikasiya olunmayana qədər belə problemlərə qarşılaşacağıq".

Bunu "Şərq"ə Azad İstehlakçılar Birliyinin (AİB) sədri Eyyub Hüseynov deyib. O bildirib ki, heyvanların identifikasiya prosesi bir çox ölkədə həyata keçirilir: "Heyvan dünyaya gələndə ona xüsusi kod verilir. Göstərilən baytarlıq xidmətlərinin hər biri kompüter bazasında əks olunur. Bir il öncə bu istiqamətdə apardığım araşdırma və Azərbaycanın məlum sahə üzrə həddindən artıq geri qaldığını bildiren çıxışlarımdan sonra Azərbaycan

olunmayıb: "Yer üzündəki mövcud xəstəliklərin 75 faizi insanlara heyvanlardan keçir. Ona görə də heyvan ətinin izlənməsi çox mühümdür. Hətta Nazirlər Kabinetinin 94 sayılı qərarında da qeyd olunur ki, bütün mallarla bərabər, satışda olan ətlər mütləq paketlənəlidir".

Onun üzərində buraxılma tarixi, son yararlılıq müddəti, hansı formada istehsal olunması kimi məsələlər əksini tapmalıdır. Lakin diqqət yetirdikdə görürük ki, ən elit mağazalarda belə ətlərin hamısı paketlənmişdir. Azərbaycanda yalnız bir müəssisə var ki, ətləri paketləyir. Təəssüf ki,

fikirilərə çıxış etdikdə sübut tələb edirlər. Bunu isə dövlət orqanları etməlidir. Ekspertiza aparılmalıdır. Əfsuslar olsun ki, AQTA-nın əsasnaməsində yalnız malların təhlükəsizliyini təmin etmək məsələsi vurğulanır. Keyfiyyət ilə heç kəs məşğul olmur. Bu Agentliyə əlavə səlahiyyətlər verilməlidir ki, onlar operativ reaksiya mexanizmi ilə sözügedən pozuntuları aşkarlaya bilsinlər". Qeyd edək ki, cəmiyyətdə istər bahalı, istərsə də ucuz qiymətli restoranlarda at və ya eşşək ətinin istifadə edildiyi ilə bağlı iddialar mövcuddur.

Sücayyət Mehti

Həbslər, cərimələr daha da sərtləşdirilməlidir

Yalnız maarifləndirmə ilə narkomaniyanı dayandırmaq mümkün olmayacaq

"Narkotik maddələrin Azərbaycan bazarına ayaq açması və həbslərə baxmayaraq gündüzdən gənclərimizi zəhərləyən insanların çoxalması cəmiyyətdə həyəcan təbili çalmağa səbəb olur".

Bunu "Şərq"ə açıqlamasında yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov "qara bazar"da "patı", "şüşə" adlandırılan və son dərəcə təhlükəli maddə sayılan metamfetaminin xüsusi çəkisinin kəskin artaraq əvvəlki illərlə müqayisədə rekord həddə çatmasından danışıqarkən deyib.

O bildirib ki, sadəcə maarifləndirmə insanları bu cür vərdişlərdən uzaq saxlamaq mümkün deyil: "Müxtəlif dövlət qurumları narkotik vasitələrlə mübarizə və onların qaransız dövriyyəsi ilə əlaqədar aparılan profilaktik tədbirlər barəsində tez-tez ictimaiyyət qarşısında hesabatlara verir. Bu hesabatlara, həbslərə baxmayaraq, məni vərdişlərin və narkotikadan istifadənin azaldığını görmürük. Əlbəttə, bunlar kompleks şəkildə həll ediləlməli məsələlərdir. Burada tek Gömrük Komitəsinin yox, bütün dövlət qurumları və nazirliklərin ciddi addımlarına ehtiyac var. Azərbaycanda narkotik vasitələrin istifa-

dəsi ilə bəzi liberal addımlar atılıb.

Yeni Avropada istifadə olunan metodlardan yararlanılır. Bura isə Azərbaycanı da bizim toplum həbslərdən, ciddi qadağalardan və cərimələrdən çəkinir. Sadəcə maarifləndirməklə bu cür vərdişlərdən uzaq saxlamaq mümkün deyil. Digər tərəfdən cərimələr və maarifləndirmə ilə yanaşı, yeni metodlar tətbiqəməlidir. Burada isə məktəblər, ailələr, ictimai qurumlar, media resursları və ixtisaslaşmış məmurların birgə fəaliyyəti daha düzgündür".

Ekspert qeyd edib ki, narkotik vasitələrin istifadəsi və satışının tək insanlara deyil, ölkəmizə vurduğu zərər də bağlı layihələr işlənməlidir: "Burada bədii filmlərdən,

sosial kliplərdən və təbliğat xarakterli ən aşağı yaş həddində uşaqlara ünvanlanmış maarifləndirici materialardan istifadə edilməlidir. Lakin bununla bağlı çox az sayda proqram var. Yeni ümummilli bir problem olan "ağ ölmə" qarşı rəsmi qurumların fəaliyyətində zəifliklər müşahidə olunur.

Düzündür, Azərbaycanın BMT ilə birlikdə narkotik maddələrə qarşı dövlət proqramları yer alır. Hətta Nazirlər Kabinetində bir qurum da təsis edilmişdir. Amma biz bu problemin həllini yox, əksinə, daha da kəskinləşdiyini görürük. Düşünürəm ki, ictimai xadimlər və media ilə əlaqədar dövlət qurumları sintetik uyuşdurucu maddələrin zərərli ilə bağlı neomaarifləndirici layihələrlə işləməlidir. Eyni zamanda cəmiyyət özündə təcür tapıb ictimai qınağı və nəzarəti gücləndirməli, hər bir məhəllədə və binada antinarkotika qrupları yaradılmalıdır. Bu qruplarda isə valideynlər, gənclərimiz, QHT rəhbərləri və məmurlar növbətçilik sistemi ilə fəaliyyət göstərməlidirlər".

Nihat Müzəffər

Azərbaycanlı şairlərin şeirləri Ermənistanı nəşr olunub

Aqşin Yenisey: "İndi hardan bilim ki, mənim misralarımı İrəvanda kefləri istədikləri kimi dəyişməyiblər?"

Rasim Qaraca: "Müəllifin özünün xəbəri olsa, tərcümə prosesində iştirak etsə yaxşı olar"

Azərbaycanlı şairlərin şeirləri İrəvanda nəşr olunan antologiyaya salınıb. Bu barədə mühacirətdə yaşayan şairə Günel Mövlud "Facebook" hesabında məlumat paylaşmışdır. Günel Mövlud bildirib ki, erməni jurnalist Yuri Manvelyanın təşəbbüsü və baş redaktorluğu ilə nəşr olunan antologiyaya Azərbaycanın tanınmış şairləri Rasim Qaracanın, Həmid Hərisçinin, Aqşin Yeniseyin və Nərimin Kamalın da şeirləri erməni dilinə tərcümə olunaraq daxil edilmişdir. Aqşin Yenisey isə Bakupost.az -in əməkdaşıyla söhbətində məsələdən xəbərsiz olduğunu, heç kimin ona şeirlərinin nəşri ilə bağlı mürciət etmədiyini deyib: "Mənim bundan xəbərim yoxdu. Araşdırmadan heç nə deyə bilmərəm. Bu barədə sabah geniş açıqlama verəcəyəm".

Daha sonra Aqşin Yenisey fikirlərini sosial şəbəkədə "Günel Mövlud hardasa yazıb ki, Ermənistanı bir qrup Azərbaycan şairinin şeirləri antologiyaya halında nəşr olunub. Şəxsən mənəndən heç kim bu antologiyada çap olunmaq barədə fikir soruşub şeir istəməyib. Fikir soruşsan olsaydı da, yaqın ki, aşağıda dediklərimi deyəcəkdim", açıqlamasının ardınca bu mətni paylaşmışdır.

"Mənim nə Ermənistanı, nə də dünyanın hansısa başqa bir ölkəsində çap olunmaq deyə şəxsi bir dərdim, azarım yoxdur. Ədəbi ərgənlik komplekslərimi çoxdan aşmışam. Şeirlərimin Ermənistanı tərcümə və çap olunmasından da Günel Mövludun məlum paylaşımından sonra xəbər tutmuşam. Əlbəttə, sənətin sülhə, insanlığa xidmət etməsi, bəşəri məzmun daşması ta antik çağdan məlum olan bir düşüncüdür. Amma sənətinin də belə bir öhdəliyi varmı? Axı biz filosof Sokratın həm də eşşək Sokrat olduğunu biliirik, Nittsenin könlü ilə olaraq cəbhəyə yollandığından da xəbərimiz var. Yazıçı kimi özünü dünya insanına tutan Dostoyevski, millətçi kimi həmin insana arxa-

Rusiya və Amerika etiraz etsə də...

Elxan Şahinoğlu: "Türkiyə terrorun belini qırmayana qədər dayanmayacaq"

zərər vurub.

İlkin məlumatlara görə, 2 nəfər həyatını itirib, iki nəfərin vəziyyəti ağırdır, 6 nəfər yaralanıb.

Qeyd edək ki, ötən gün də sözügedən rayona raket hücumu olub. Terror təşkilatı YPG/PKK tərəfindən Karkamışa atılan 4 raket boş əraziyə düşüb.

Xatırladaq ki, Türkiyə Silahlı Qüvvələri noyabrın 20-də Suriya və İraqın şimalında yeni anti-terror əməliyyatına başlayıb.

Raket hücumunu pisləyən "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin sədri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Şərq"ə bildirib ki, İstanbulun mərkəzindəki terror aktından sonra Suriya və İraqın şimalındakı terrorçuların yuvalarına hava zərbələri

endirmək Türkiyənin tam şəkildə haqqıdır: "Çünki o ərazilərdə terrorçu qruplaşmalar məskunlaşmış və onlar Türkiyənin milli təhlükəsizliyinə təhdid hesab edilir. İndi isə həmin terrorçular Türkiyə ərazisinə raket zərbələri endirirlər və xeyli mülki əhali həlak olub. Bu da Ankaranın yaxın zamanlarda quru əməliyyatlarına başlamasına zəmin yaradır.

Yeni Türkiyə növbəti cavab əməliyyatı keçirəcək. Digər tərəfdən əməliyyatların başlamasına Rusiya və Amerika etiraz edə bilərlər. Ona görə ki, onların Suriyada hərbi varlıqları mövcuddur.

Lakin rəsmi Ankaranın Kreml ilə Vaşinqtonun etirazlarına nəzərə almayaraq, öz milli və təhlükəsizlik maraqları istiqamətində siyasət aparacağını düşünürəm".

Nihat Müzəffər

sını çevirmirdimi? İki oğlunu vətən uğrunda cəbhəyə yola salan da psixiatr Freyd deyildi, vətəndaş Freyd idi. Mənim şeirlərimi əgər erməni müəlliflər özümə demədən internetdə götürüb çap edəblərsə, bu etik deyil, çünki nə mən ölü müəllifəm, nə də Azərbaycanla Ermənistan arasındakı hədəmli əlaqələr o səviyyədedir. İndi mən hardan bilim ki, az qala, yarım əsrdir müharibə vəziyyətində olduğumuz bir xalqın müəllifləri mənim misralarımı İrəvanda kefləri istədikləri kimi dəyişməyiblər və dəyişəblərsə bu şeirlər bir gün Qarabağda ermənilər tərəfindən yaxınları qətlə yetirilən azərbaycanlıların əlinə keçsə onların ittihadlarına kim cavab verəcək? Yox, əgər bu şeirlər mənə müraciət olunmasın və çap etməyimizə əylə ermənilərə ötürülsə, bu artıq erməniçilik desək, milli "pornik"likdir. Bir yazı adamı kimi mən də iki xalqın sülhə gəlməsinin, bir-birləri ilə milli ehtiraslar üzərindən deyil, dünyəvi dəyərlər üzərindən qonşuluq etməsinin tərəfdarıyam. Amma müəllifinin xəbəri olmadan onun şeirlərini tərcümə və çap etməyin, hətta antologiyaya salmağın özü dünyəvi dəyərlərə hörmətsizlikdir. Oğurluq yolu ilə dost olmaq, sülhə gəlmək mümkündürmü? Çox istəyirdim ki, o antologiyayı hazırlayan erməni müəlliflər əvvəlcə bu suala cavab axtarınsınlar".

Sözügedən antologiyada şeirlərinin nəşr olunduğu bildirilən şair Rasim Qaraca da baş verənlərə münasibətini bildirib. "Şərq"ə açıqlamasında Rasim Qaraca yalnız tərcümə məsələsinin bir qədər rahatsızlığa səbəb olacağını deyib:

-Əlbəttə, müəllifin özünün xəbəri olsa, tərcümə prosesində iştirak etsə yaxşı olar. Amma məlum məsələdir ki, bu, indiki mümkün deyil. Qaldı ki antologiyada Azərbaycan şairlərinin şeirlərinə də yer verilməsinə, mənə, bunu kim edibse humanist məqsədlərlə edib, şeir çap etməkdə başqa nə məqsəd ola bilər?!

Azərbaycan şairlərinin şeirlərini nəşr edən erməni müəllifin nə dərəcədə səmimi olmasına gəlincə, Rasim Qaraca bunları söylədi: - Səmimi olmayıb nə edəcəklər?

Hər şeydən şübhələnməyə qədər ehtiyatlı olmaq bizə yaraşır. Bundan sonra savaşılar mədəniyyət sferasında gedəcək. Ermənilər daha humanist olduqlarını göstərməyə çalışacaq, biz də daha artığını edək. Mən öz şeirlərimə arxayınam, bilərəm ki, erməni şairlərini mat qoyacam. Bütün hallarda xalqlarımız savaş meydanlarında deyil, şeir festivallarında yarışsa bunun heç bir tərəfə ziyanı olmaz.

Mələhət Rzayeva

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İnformasiya və kommunikasiya
texnologiyalarının inkişaf
etdirilməsi;

22 noyabr - Ədliyyə işçilərinin peşə bayramı ərəfəsində bu sahədə təbiiq olunan yeni rəqəmsal innovasiyaların ictimai təqdimatı keçirilib. Ədliyyə nazirinin müavini Eldar Nuriyev "Rəqəmsal Ədliyyə Yenilikləri" adlı tədbirdə bildirib ki, ölkəmizdə rəqəmsal ədliyyənin inkişaf etdirilməsi, əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi vacib haldır və bu sahə inkişaf etdirilməlidir.

Onun sözlərinə görə, ölkə rəhbərliyi bu məsələni diqqətdə saxlayır: "Bu sahənin genişləndirilməsi üçün adiyetli qurumlara tapşırıqlar verilib. Bütün dövlət orqanlarında olduğu kimi, Ədliyyə Nazirliyində də bu sahədə işlər aparılır". Ədliyyə Nazirliyinin İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları idarəsinin rəisi Ağakərim Səmədzadə nazirliyin yeni təcili elektron zəng xidməti - "ən tez" xidmət konsepsiyası hazırladığını diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, bu konsepsiya təkcə müxtəlif ədliyyə orqanlarına müraciət etmək imkanı deyil, eləcə də hazır sənədlərin yerindəcə verilməsi prinsipinə əsaslanır. Xidmətlərin olduqca sürətləndirilməsi rejimində göstərilməsini şərtləndirir: "Ən tez" xidməti Ədliyyə Nazirliyinə təcili elektron zəng deməkdir. Müraciət edən şəxsədən hər hansı sənəd, yaxud elektron imza tələb edilməyəcək. O, sadəcə, operatora bir video zəng etməklə xidmətlərdən məsafədən yararlanacaq". İdarə rəisi qeyd edib ki, həmin sürətə nail olmaq üçün respublikada fəaliyyət göstərən bütün yerli ədliyyə orqan-

ları həmin xidmət şəbəkəsinə cəlb olunacaq. Vətəndaşın müraciəti zamanı həmin vaxt işi nisbətən az olan qurum onun icrasını təmin edəcək. Bundan başqa, "Mobil Əhali" tətbiqi vasitəsilə ölkə əhalisi və xaricdə yaşayan vətəndaşlar növbə gözləmədən doğum və ölümü elektron qeydə ala biləcəklər. Qurumun Vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının reyestr xidmətinin rəisi Reyhanə Kərimova deyib ki, fiziki şəxslər dövlət qurumuna hər hansı sənəd təqdim etmədən müvafiq sənədləri əldə edəcəklər: "Proses "QR kod" vasitəsilə həyata keçiriləcək. Vətəndaşlar övladlarına istədiyi adı da elektron qaydada qoya biləcəklər. Aile tərkibi, subaylıqla bağlı arayışların elektron qaydada verilməsi də bu proqramda nəzərdə tutulub. Bu, "Mobil notariat" alt tətbiqidir. "Mobil notariat"ın artıq 400 mindən çox istifadəçisi var". Ədliyyə Nazirliyinin Qeydiyyat və notariat baş idarəsinin qrup rəhbəri Leyla Bərxudarzadə

olaraq data yönümlü xidmətə keçib. Ekspert bildirib ki, Ədliyyə Nazirliyi peşə payramı ərəfəsində daha bir neçə ictimai və sosial əhəmiyyət kəsb edən rəqəmsal həllərini təqdim etdi: "Təsəvvür edin ki, siz xaricdə yaşayırsız və ya işləyirsiniz. Əgər doğum və ya ölümə bağlı, aile vəziyyəti və aile tərkibi ilə bağlı arayış əldə etmək lazımdırsa, əziyyət çəkiş ölkəyə gəlməyə ehtiyac yoxdur. Ölkədəsinizsə, müvafiq qurumlara gəlməyə ehtiyac yoxdur. Nazirliyin yeni istifadəyə verdiyi "Mobil əhali" tətbiqi ilə bu arayışları harada olmağınızdan asılı olmayaraq elektron formada əldə edə biləcəksiniz. Dövlət və özəl sektor, vətəndaşın mobil telefonla əldə etdiyi bu tip mə-

"Ən tez" xidmət konsepsiyası innovativ bir yanaşmadır

Müşahidələr göstərir ki, Ədliyyə Nazirliyində rəqəmsal transformasiya prosesləri yetərincə sürətli aparılır

isə bildirib ki, yeni infrastrukturların yaradılmasını, habelə əlavə işçi qüvvəsinin cəlb edilməsini istisna edən bu konsepsiya izafi xərclərin qarşısını almaqla yanaşı, müxtəlif ədliyyə xidmətlərindən eyni zamanda, yararlanmasını təmin edəcək.

"Multimedia" İnformasiya Sistemləri Texnologiyaları Mərkəzinin direktoru Osman Gündüz bildirib ki, Ədliyyə Nazirliyinin doğumu, ölümü və istənilən yaşayış vəziyyətini "mobiləşdirməsi" göstərir ki, nazirlik tam

lumatları, məsələn, telefonda "doğum haqqında Şəhadətnaməni" rəqəmsal sənəd olaraq qəbul edəcək. Nazirliyin digər bir mühüm yeniliyi isə hansısa müqavilənin etibarnamə yolu ilə deyil, artıq birbaşa, tərəflərin harada olmasından asılı olmayaraq, özləri tərəfindən bağlamaq imkanının yaradılmasıdır. Anlaşılacaq, nazirlik hələlik ilkin mərhələ üçün iki tərəfin iştirakını nəzərdə tutan kirayə müqavilələrinin uzaqdan, elektron formada bağlanması xidmətini təklif edir. Tərəflərin identifikasiyası video qeydiy-

vat və üz tanıma əsasında reallaşır və bütün zəruri sənədlər real vaxtda sistemdən əldə olunur".

O.Gündüzə görə, güman etmək olar ki, artıq ən qısa zamanda nazirlik etibarnamə və ya arayış məsələsinə də son qoyacaq. Tərəflərə təmas olmadan, hansısa görüş, notarius, arayışlar olmadan, uzaqdan, tam data yönümlü xidmət təqdim edəcək: "Ədliyyə Nazirliyinin bu gün təqdim edilən "Ən tez" xidmət konsepsiyası da innovativ bir yanaşmadır. Hazır sənədlərin yerindəcə verilməsi prinsipinə əsaslanır.

Ümumiyyətlə, müşahidələr göstərir ki, Ədliyyə Nazirliyində rəqəmsal transformasiya prosesləri yetərincə sürətli aparılır. Hazırda nazirliyin 400 min istifadəçisi olan "Mobil notariat" tətbiqi ən populyar və faydalı rəqəmsal hökumət həllidir. Ədliyyə Nazirliyi rəhbərliyinin, qurumun İKT komandasının və qurumla dövlət-özəl tərəfdaşlıqla işləyən IT şirkətlərin səyləri olduqca təqdirəlayiqdir. Nazirliyin rəhbərliyini, bütün əməkdaşlarını, xüsusilə də rəqəmsal komandanı peşə bayramı münasibətilə təbrik edirik".

İsmayıl Qocayev

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunub

bundan sonra Qazaxıstandakı siyasi proseslər qaldığı yerdən davam edəcək: "Tokayevin yenidən seçilməsi məlum hal idi. Çünki onun rəqiblərinin elə də böyük nüfuzuna sahib olmadıqları görsənirdi. Digər tərəfdən Tokayevin qalibiyyəti, ötən aylarda Qazaxıstanın siyasi səhnəsində gedən proseslərin davam etdiriləcəyini göstərir. Gələn il Qazaxıstanda parlament seçkiləri gözlənilir.

Bu seçkilərdən sonra isə siyasi

Tokayevin seçilməsi gözlənilən idi

Onun qalibiyyəti islahatların legitimliyini artıracaq

Qazaxıstanın Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) ölkədə keçirilən növbədən-kənar prezident seçkilərinin yekun nəticəsini açıqlayıb.

"Kasım-Jomart Tokayev səslərin 81,31 faizini toplayaraq yenidən ölkənin prezidenti seçilib. Qazaxıstan MSK-nın rəhbəri Nurlan Abdırov qeyd edib ki, bələliklə, ilkin nəticələr təsdiq olunub. Məlumatla görə, Tokayevin andiçmə mərasimi noyabrın 26-sı baş tutacaq.

Qeyd edək ki, Tokayev 2019-cu ildə keçirilən seçkilərdə səslərin 70,96 faizini toplayıb. Tokayevin seçkilərdə qalib gəlməsinin təəccüblü olmadığını deyən politoloq İlqar Vəlizadə "Şərq"ə vurğulayıb ki,

sistemin yeni strukturu müəyyənleşəcək. Belə ki, parlament daha böyük səlahiyyətlərə malik olacaq. Prezident isə öz səlahiyyətlərinin bir hissəsini qanunverici orqana verəcək.

Burada səlahiyyətlərin bölüşdürülməsi daha qabarıq şəkildə olacaq. Digər tərəfdən isə ictimai proseslər daha da dinamikləşəcək. Çox güman ki, yeni partiyalar meydana çıxacaq. Yeni Tokayevin qalib gəlməsi ötən aylarda baş verən islahatların legitimliyini artıracaq və gələcəkdə yeni islahatlar daha da düzgün əsaslarla gedəcək".

Nihat Müzəffər

Evini satanlar, kredit götürənlər var

Lotoreya oyunu sosial faciədir, ləğv edilməlidir

"Lotoreya köşklərinin sayı gündüzdən artır. Şəhərin mərkəzində, hər yerdə lotoreya məntəqələrinə rast gəlmək mümkündür".

Bunu "Şərq"ə açıqlamasında Sağlam Cəmiyyət Hərəkatının rəhbəri, sosioloq Elçin Bayramlı ölkədə lotoreya köşklərinin sayının artmasına münasibət bildirərək deyib.

O qeyd edib ki, əhalinin əksəriyyəti əlinə düşən 5-10 qəpiyi ümidlə lotoreyaya verir: "Səbəblərdən biri sosial-iqtisadi vəziyyətin ağırlığıdır. İnsanlar iş tapa, normal gəlir əldə edə bilmir. Yoxsulluqdan qurtulmaq üçün çıxış yolunu lotoreyada görürlər. Digər səbəb isə psixolojiydir. Əhalinin bir qismi asan yolla pul qazanmağa həvəs göstərir. Onların normal gəliri olsa belə rahat və asan vasitələrlə qazanc götürmək istəyirlər. Hər iki qrup da məqsədinə çatma bilmir.

Kifayət qədər insan var ki, az məbləğ qazanıb. Sonra isə iki-üç dəfə çox udubuz. Evini satanlar, kredit götürənlər də var. Bu, sözün əsl mənasında sosial faciədir. Lotoreyalar ləğv edilməlidir".

Sosioloqun fikrincə, 2000-ci illərdə lotoreya ilə özəl şirkətlər məşğul olurdu: "İn-

di isə vətəndaşla faktiki olaraq qumar oynanılır. Ən yaxşı halda yığılan məbləğin 50 faizi uduş fonduna gedir, qalanı isə mənimşənir. Necə deyirlər, "mədəniləşmiş" qumar növüdür. "Topaz" da Azərbaycan xalqına zərər vuran qumardır. İnternetdə də qumar oyunları mövcuddur.

Hər növ qumar oyunu qəti şəkildə qadağan edilməlidir. Biabırçılıq ortadan qalxmalıdır. Bizim cəmiyyət üçün çox təhlükəli və faciəvi haldır, yığılırılmaldır. Cinayət məəcəlləsində cəza təbiiq edilməlidir. Əks halda sosial vəziyyət daha da ağırlaşacaq".

Aygün Tahir

YAP ümumxalq partiyasına çevrildi

Bu təşkilatda cəmiyyətin bütün təbəqələri birləşib

1988-ci ildən başlanan xalq hərəkatı indiyə qədər yadınıdır. Bu xalq hərəkatının gedişində özünü büruzə vermiş və 1990-cı ilin əvvəllərində bir sıra təşkilatlar yarandı. Lakin yaradılan partiyalar ölkəni düşdüğü ağır, iqtisadi, siyasi, mənəvi böhrandan nəinki qurtara bilmədi, əksinə, hakimiyyətdə olan və bir-birini əvəz edən siyasi qüvvələr respublikadakı vəziyyəti daha da ağırlaşdıraraq təhlükəli böhran vəziyyətinə çatdırıldı.

Ölkəni bürümüş siyasi, iqtisadi böhran ziyalıları, tanınmış insanları rahat edirdi. Bu zaman Azərbaycanın taleyini düşündən insanlar ölkəni böhrandan çıxara biləcək yeni bir partiya yaratmaq təşəbbüsü ilə çıxış etdilər və bu məqsədlə xalqın sinəsinə lideri və müdrik oğlu Heydər Əliyevin şəxsiyyəti ətrafında birləşdilər. Məhz belə bir vaxtda 91 nəfər Azərbaycan ziyalısının imzası ilə Naxçıvana, Heydər Əliyevə müraciət göndərildi. Azərbaycanın ən yeni tarixinə "91-lər" in müraciəti kimi daxil olmuş həmin sənəd əslində bütün xalqın arzu və isteklərinin ifadəsi idi. Azərbaycanın görkəmli ziyalıları, tanınmış insanları və nüfuzlu şəxsiyyətlərinin imzaladığı bu müraciətdə Heydər Əliyevdən yeni yaradılacaq siyasi partiya rəhbərlik etmək xahiş olunurdu.

Heydər Əliyev xalqın müraciətini qəbul etsə də, onun Bakıya gəlməsinə özəmənkı hakimiyyətin maneələr yaratması ucbatından partiyayı yaratmaq istəyən insanların bir hissəsi - 550 nəfərdən ibarət təşəbbüs qrupu Naxçıvana gedərək partiyanın təsis konfransını orada keçirməyə nail oldular.

Azərbaycanın bütün regionlarından seçilmiş nümayəndələrin təmsil olunduğu konfrans 1992-ci il noyabrın 21-də Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirildi. Təsis konfransı Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması haqqında qərar, partiyanın Program və Nizamnaməsini qəbul etdi. Konfransda Heydər Əliyev yekdilliklə partiyanın sədri seçildi. Bələliklə, müstəqil Azərbaycan tarixində öz üzərinə böyük tarixi missiya götürən və xalqımızın həyatında mühüm hadisəyə çevrilən Yeni Azərbaycan Partiyası yarandı. Bu partiya Azərbaycan tarixinin son dərcə ağır və keşməkeşli günlərində, öl-

kənin ciddi sınaqlara məruz qaldığı bir dövrdə yarandı.

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunvericiliyi çərçivəsində, özünün Nizamnaməsi və Program əsasında fəaliyyət göstərən, öz sıralarında Azərbaycanda hüquqi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti qurmaq ideyalarını qəbul edən vətəndaşları birləşdirən sağ mərkəzyönümlü siyasi partiya idi.

YAP-ın programında irəli sürülmüş əsas vəzifələr dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, demokratik, hüquqi dünyəvi dövlətin qurulması, vətəndaşların dinc və firavan həyatının təmin edilməsidir.

YAP 1992-ci ilin dekabr ayının 18-də Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyatına alınıb və Azərbaycanın bütün rayonlarında qısa müddətdə rayon təşkilatları və özəkləri yaradılıb. YAP-ın təsis konfransında qəbul etdiyi Program və Nizamnaməsi 1999-cu il dekabr ayının 20-21-də keçirilən birinci qurultayında geniş şəkildə müzakirə olunaraq müəyyən əlavə və dəyişikliklər edilməklə təsdiq olunub.

Heydər Əliyev xalqımızın ən çətin anlarında özünü xilaskar kimi irəli verməsinin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Cənab Prezidentimiz İlham Əliyev də bu faktı öz nitqində diqqətə çatdırıb: "1990-cı illərin əvvəllərində - xalqımız üçün ən ağır dövrdə yenə də Heydər Əliyev öz liderlik keyfiyyətlərini göstərərək, böyük cəsarət, vətənpərvərlik göstərərək və qanlı 20 Yanvar hadisələrini Moskva şəhərində pisləyib. Mən o günü yaxşı xatırlayıram. Mən fəxr edirəm ki, o gün atamla birlikdə idim və Heydər Əliyevin o qətiyyətli çıxışı, Vətəniyə, xalqına olan bağlılığı bütün Azərbaycan xalqına bir daha göstərdi ki, o, xalqa bağlı olan böyük bir liderdir".

Ulu öndər H.Əliyevdən sonra parti-

yanın sədri İlham Əliyev oldu. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının 2005-ci ilin mart ayının 26-da keçirilən III qurultayında YAP-ın sədri seçilməsindən sonra bu təşkilat uğurlu partiya olaraq çevrilib. Cənab Prezident İlham Əliyevin apardığı dövlət siyasətinin gənclərimizə düzgün şəkildə təbliğ etməyi, partiyanın tövsiyə və tapşırıqlarını həyata keçirməyi özünə vəzifə olaraq seçən Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyi, istər cəmiyyət, istərsə də keyfiyyət baxımından qürurla qeyd ediləcək nailiyyətlərə imza atmaqla regionun və ölkənin ən güclü gənclər təşkilatı olaraq bir daha öz fəaliyyətini təsdiqləyir.

Prezident İlham Əliyev son 25 il ərzində partiyanın uğurlu inkişaf etdiyini və bütün seçkilərdə - həm parlament, həm prezident seçkilərində böyük səs çoxluğu ilə qalib gəldiyini YAP-ın təntənəli yubiley mərasimindəki nitqində də diqqətə çatdırıb. "Bu gün Azərbaycanda bizim partiyamıza rəqib ola biləcək hər hansı bir siyasi qüvvə mövcud deyil. Yeni Azərbaycan Partiyası, sözün əsl mənasında, ümumxalq partiyasına çevrilib. Cəmiyyətimizin bütün təbəqələri partiyamızda birləşib. Buna baxmayaraq, biz həmişə qabağa baxmalıyıq və əldə edilmiş uğurlarla kifayətlənməməliyik. Uğurlarımızın səbəblərindən biri də məhz ondan ibarətdir ki, əldə edilmiş uğurlar bizə əlavə stimül verir. Çatışmayan cəhətləri aradan qaldırmaq, sosial ədaləti daha da böyük dərəcədə bərqərar etmək üçün biz bundan sonra da fəal çalışmalıyıq".

Hazırda YAP-ın ölkəmizin tarixində mühüm rolu var. Noyabrın 21-də Yeni Azərbaycan Partiyasının 30 illiyi qeyd olundu. Tarixi zəfərimiz harada yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlı qürurlandırır və hazırda işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda geniş miqyas alan bərpa-quruculuq işlərində fəal iştirak etməyə çağırış edir.

Bələliklə, müstəqillik dövrünün tarixi, yaşadığımız hər bir gün Ulu Öndərin söylədiyi müdrik bir kəlamı -

"Zaman hər şeyi öz yerinə qoyur" ifadəsini bir daha təsdiq edir.

Tərənə Mustafayeva,

Bakı şəhəri, Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-liseyin ibtidai sinif müəllimi

Hamayil Əhmədqızı

(Əvvəlki ötan sayımızda)

Bədxahlər elə oğullarımızı ya görmürdülər, ya da görmək istəmədilər, illər keçdikcə ailəsindən, vətənidən didərgin düşən gənclərimizin bir qismi ailə bağlarını saxlasa da, əksəriyyəti vətəni, dilini, doğmalarını, milli kimliyini unudaraq Aliklərə, Toliklərə çevrildi. Vətəninə dönük, ata-anasını, doğmalarını tamamilə unudan bir zümərə yarandı. Uzun illər oğlunu gözəyən, gözələri yollarda qalan yaşlı bir ananın dediyi sözlər hələ də qulağında səslənir.

Ana qarşılaşdığı hər kəsə eyni sualı verirdi: - Oğlumu otuz ildən artıqdır səsləyirəm, eşitmir, səsimə səs vermir. Bəs bu yanvar qırğınının top-tüfəng səsini də eşitmədimi? Niyə dünyə eşitdi, o eşitmədi?! Bəs demədimi Bakıma nə oldu? Ümidli təkcə mənə olan anam öldümü, qaldımı?! Görənlər var, deyirlər sağ-salamatdır. Allahdan bir istəyim var, birəcə onun görəydim, bu sualların cavabını alaydım, sonra dünyadan köçəydim. Televiziya verilişlərində əllərində şəkillər övladlarını, doğmalarını axtaranları görəndə qarşılaşdığım ananın oğluna verəcəyi suallar yadıma düşdü. Düşünürəm, görəsən, onlar da eyni suallara cavab almaq üçün övladlarını, əzizlərini gözəyir? Otuz, qırx il vətəni üçün darıxmayan, doğmalarını yadına salmayanları çətinliklə, əzab-əziyyətlə axtarıb tapmağa dəyərimi? Tapılan axtardığımızı, itirdiyimizi olmayacaq. Otuz, qırx ildə doğmalarına qarşı mənəviyyəti buz bağlamış, hissiz, duyğusuz, sevgisiz bir müqəvva ilə qarşılaşacağıq. Ana o gün oğlunu itirəcək, özü də həmişəlik. Gör-düyüdüüm ürk ağrıdan səhnə idi. Yaşlı ana əlləri əsə-əse oğlunun şəklini sinəsinə sıxıb, arpacığı yalvarır, bacı göz yaşlarını saxlaya bilməyib hönkür-hönkür ağlayır, verilişdəkilər çəhərlənib göz yaşlarına boğulur. Hələ mən televiziya qarşısında aylaşan milyonlarla tamaşaçıni demirəm. Dəyərimi? Bu bizim milli mənəviyyətimizə yaraşmayan bir haldır. Yaşlı ana əsə-əse dünyaya getirdiyi, böyüdüb başa çatdırdığı, otuz, qırx ildir onu arayıb-axtarmayan oğlunu axtarıb. Qarşılaşdığımız bu səhnə vaxtilə bizdən asılı və ya asılı olmayan, düzəltməyə cəhd etmədiyimiz səbəblərin acı nəticəsidir.

Dilçilərimiz, sənət adamlarımız dilə müxtəlif rəfiqələr vermiş, dil haqqında fikirlərini söyləmişdir. Ümumi fikir isə dilin ünsiyyət vasitəsi olmasıdır. Dil ünsiyyət vasitəsidir. İlk kövrək ünsiyyət hələ dünyaya göz açmamış körpə ilə ana arasında yaranır. Ananın keçirdiyi bütün sevincli, kədərli hallarına körpə ana vücudunda iken reaksiya verir. Dünyaya göz açanda ananın oxşamalarına, laylalarına qığıltısı ilə anlaşılmaz səsləriylə cavab verir. Ana ilə bala arasında ilk kövrək rabitə telləri beləcə yaranır. Bu rabitə vasitəsi ilə körpə anasının dilini yavaş-yavaş öyrənib, mənimsəyir. Bu səbəbdən də ana dilimiz heç bir dilə müqayisə edilməyən, əvəz olunmayan bizzə əziz və doğmadır. Ana-bala ünsiyyətindən sonra ailə ünsiyyəti yaranır. 5-6 il ailə əhatəsində böyüyən uşaqlar istər psixoloji, istərsə də nitqi tam formalaşmamış məktəb mühitinə düşür. İlk günlər ailə mühitindən məktəb mühitinə düşən fidanlar üçün çətin olur. Bu çətinliyi əlifba kitabındakı rəngli şəkillər, ana dilindəki maraqlı mətnlər uşaqlarda məktəbə, dərsə maraq yaradır. Sanki ailə ilə məktəb arasında bir körpü rolunu oynayırdı. Son illər əlifba və ana dili əvəzinə Azərbaycan dili fənni tədris olunur. Azərbaycan dili fənni kimi birinci sinifdə deyil, ikinci sinifdə keçirilməsi daha münasib olardı.

Uşaqların məktəbdə qarşılaşdığı əsas çətinliklərdən biri də ailənin ünsiyyətə olduğu dilə uşağın təhsil aldığı dilin fərqli olmasıdır. Ailədə ünsiyyət Azərbaycan dilində, təhsil alacağı dil başqa dilədə olduqda ilk günlər uşaq ona tamamilə yad olan mühitlə qarşılaşır. Bu mühit uşağın psixologiyasına istər-istəməz öz təsirini göstərir. Xarici dilədə olan səslərin, sözlərin tələffüzündə çox çətinlik çəkir. Üstəlik, ailədə o dili bilən yoxdursa, Allahımız hər millətin dilinə uyğun danışığı özləri yaradıb. Ana dilində təhsil alan uşaqların sözlərin, səslərin tələffüzündə elə də çətinliyi olmur. Təhsilini uğurla davam etdirərək 4-5-ci siniflərdə xarici dili öyrənmək onlar üçün asan olur. Bəzən yanlış fikirlər səslənir. Sovet dönməmində də uşaqlarımız xarici dilədə təhsil alırdı. Elə də çətinlik çəkmirdilər. Əvvəla uzun müddət Azərbaycan sovet Rusiyasının təsiri altında olub. O illərdə dilimiz də təsir altında idi. Bizim istəyib-istəməməyimizdən əvvəl, rus dili hegemon olub kimi həyatımızın bütün sahələrinə daxil olaraq, dövlət idarələrində, ictimai həyatda ailələrdə geniş işləndirdi. Uşaqlarımıza o dil o qədər də yabançı gəlmirdi. Ancaq bir həqiqəti də unutmamalıyıq ki, heç kəsi məcbur etmədilər ki, uşaqlarını rus dilində oxutsun. Çox təəssüflər olsun ki, vaxtilə qalanları ana di-

Ana dilimiz ulularımızın bizə əmanətidir!

lində oxudan ziyalılarımızın bir qisminin nəvələri indi orta təhsilini ingiliss dilində alır. Sovet dövründə övladının birinci sinifə getdiyi günü xatırlayıram. Qəti qərarım idi. Övladım orta təhsilini ana dilində almalıdır. Yaxınlarımız, dostlarımız dil töküüb mənə qərarımdan döndərməyə çalışırdılar. Rus dilində təhsilini üstünlüyünü, ali təhsil alandan sonra iş probleminin olmayacağını, Nizamini, Füzulini, Sabiri tanıyacağını bildirərək qərarımı dəyişdirməyə çalışırdılar. Qəhər mənə böyüdü. Üzümü onlara tutub: -Yaxşı, mən sizinlə razılaşım. Ana dilimizdə mənə uşağımı oxutmayım, sən oxutma, o oxutmasın. Biz başqa millətin dilində oxuyub o dili cillayacaq, parladaq, öz dilimizi işlətməyək, künc-bucağa yığıb koruşladaq, pasladaq. Bəs bizim dilədə hansı millət uşaqlarını oxudacaq, pas bağlamış dilimizi kim cillayacaq, parladaq?! O ki qaldı rus dilində oxuyanda Nizamini tanıyacağına məsələ mənim övladımın Nizamini tanıyıb-tanımaması deyil. Nizamini dünya tanıyır. Dünyanın tanıdığı bu böyük sənətkarə yiyələnmək üçün necə əllər uzatıb, bu əlləri kəsmək üçün əsaslandırılmış, elmi dəlillərə söykənən, məntiqlə cavab verən Nizamizünaqlara, Nizamizünaqlarına böyük ehtiyacımız var. Rus dilində oxuyan, rus dilini, ədəbiyyatını o dilədə yazıb-yaradan sənətkarların əsərlərini oxuyub öyrənəndən Nizamizünaqlarına necə yaranırsa bilər? Nizamizünaqlarına baş vurub, Nizamizünaqlarını, Nizamizünaqlarını necə ola bilər? Dil, təfəkkür bir-biri ilə sıx bağlı olan məfhumlardır. On bir il fərq etməz hansı dilədə təhsil alırsan, sənənin düşüncəni o dil formalaşdırır. Dil, təmasda olduqanlı, eşitdiklərinə beyinə ötürür. Beyin aldığı informasiya üzərində düşünür, təfəkkürünü formalaşdırır. Düşünürəm, 11 il xarici dilədə təhsil alanla Azərbaycan dilində təhsil alanın fərqi nədir? Dilin fərqliliyindən başqa. Bütün dilərdə tədris olunan cəbr, həndəsə, kimya, fizika, biologiya, astronomiya fənlərinin bilik mənbəyi eyni deyilmi? Fərqli Azərbaycan dili, ədəbiyyatı, tarix fənləridir. On bir il təhsil müddətində hər hansı sənətə, elm sahəsinə tədris oxuduğun dil vasitəsi ilə maraq yaranır. 11 il xarici millətin dilini, ədəbiyyatını, tarixini öyrənənlər Azərbaycanın saxtalaşdırılmış, təzyiqləyən yazılmış, keşməkeşli tarixinə necə maraq yaranırsa bilər? Halbuki, bu gün tariximiz arasıdır, tədqiq olunmasına böyük ehtiyac var. Azərbaycan dilində təhsil almayan, o dilin qayda-qanunlarını mükəmməl bilməyən, başqa dillərlə müqayisə edib onun zənginliyini, özəlliyini necə dərk edə bilər? Tarixinə maraq, ədəbiyyatına sevgi necə yaranırsa bilər? Təəssüflər olsun ki, adları, soyadları millətə mənsub olsa da, yad dil düşüncə tərzini, milli adət-ənənəmizə yad bir zümərə yetişdirir. Gözlərim qarşısında kimi dəyişdirilmiş meyvələr cəmləndi. Heç demə, meyvələrə bərabər insan geni də beləcə dəyişmiş.

Təəssüf doğuran odur ki, bu proses başqa millətlərdə ağır, yavaş-yavaş getsə də, bizdə çox sürətlə irəliləyir. Görünür, bu prosesin belə sürətlə həyata keçməsi üçün biz özümü müntəb şərait yaratırıq. Qonşu Gürcüstanda istər sovet dövründə, istərsə də müstəqillik dövründə iş üçün müraciət edən hər bir kəsə ilk öncə bu sual verilir: "Gürcü dilini mükəmməl bilirsənmi?". Kaş bizdə də bütün iş yerlərində işə qəbul edilən hər kəsə bu sual ünvanlanaydı: "Azərbaycanın dövlət dilini mükəmməl bilirsənmi?".

Bəzən tez-tez bu sözləri də eşidirik: -Uşaqlarımız onsuz da Azərbaycan dilini bilirlər. Xarici dili mükəmməl bilməsi üçün mütləq orta təhsil o dilədə almalıdır. Ailə-məişət səviyyəsində danışmaq o dili bilmək deyil. 11 il hansı dilədə təhsil alırsan, o dilin qrammatik qayda-qanunlarını, özünəməxsusluğunu, özəlliyini keçirdiyin fənlərdəki terminləri, o dilədə yazıb-yaradan sənətkarların əsərlərini oxuya-oxuya zəngin söz ehtiyatına sahib olaraq o dili mükəmməl öyrənərsən. Qloballaşan dünyada dövlətlərin bir-biri ilə iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələr yaratması üçün xarici dili bilmək lazımdır, vacibdir. Deməli, xarici dili biza lazım olduğu üçün öyrənməliyik. Ana dili anamızın dilində olduğu üçün, Azərbaycan dili dövlətimizin dili olduğu üçün mükəmməl öyrənməli, bilməli, sevib başımızın tacı etməliyik.

Səslənəndə ahəngilə düzülən, Dodaqlarda nəgmə kimi süzülən Bayatılı, oxşamalı, laylılı Bu dil mənim doğma ana dilimdir Mənim dilim Azərbaycan dilidir.

Orta və ali təhsilini Azərbaycan dilində qurtarıb, 4-5 xarici dil bilən, tanınan, tanınmayan oğul, qızlarımız göz önümdə cəmləndi. Xüsusilə, bir nəfər haqqında fikrimi bildirmək istəyirəm. Orta və ali təhsilini Azərbaycan dilində alan, ingiliss dilini mükəmməl bilən, dörd dilədə sərbəst danışan elmin müxtəlif sahələrində çıxış edərkən, Azərbaycan dilinin qrammatikasını, qayda-qanunlarını gözəl bilən, dilimizin zənginliyindən, söz ehtiyatından məharətlə istifadə edərkən istər televiziya çıxışlarında, istərsə də mətbuat yazılarında tamaşaçıların və oxucularını heyran qoyan, millətimin fəxri olan bu insanın hansı sənətin sahibi olduğunu mən bu günə kimi deqiqləşdirə bilməmişəm. Şair, publisist, dilçi, ədə-

biyyatşünas, tarixçi, filosof, riyaziyyatçı və s.

Hər bir sahənin, elmin mükəmməl bilicisi. Orta və ali təhsil aldığı ana dilinin düşüncəsinə ötdürüdü informasiya, bilik onun bütün fəaliyyətini bir ideya etrafına yönəltdi. Millətine, dövlətinə, elm, təhsil sahəsində var gücü ilə kömək etmək. Bu müqəddəs iş onun vətəninə, xalqına olan ən yüksək xidmətidir. Ancaq təəssüflə qeyd etməliyəm ki, vətəni, millətini əvəzsiz xidməti olan belə bir insanın genini daşıyan övladları vətəndə deyil, xarici ölkələrdə ? fəaliyyət göstərir.

Bir məsələ də həmişə mənə düşündürüb, narahat edir - niyə qardaş türklərdən, qonşu ruslardan fərqli olaraq özünü ifadə, fikri çatdırma bizdə o qədər də ürekaçan səviyyədə deyil. Bu fərqlilik mötəbər məclislərdə, televiziya çıxışlarında daha aydın nəzərə çarpır. Orta və ali təhsilini xarici dilədə alan müəyyən sahənin müxtəssisi milyonlar qarşısında çıxış edərkən Azərbaycan dilinin qrammatik qayda-qanunlarını bilmədiyi üçün, şəkilçilərin ixtisarı, sözlərin yerində düzgün işlənməməsi, söz ehtiyatının kasadlığı, nitq ahənginin pozulması nəticəsində biliyini lazımı səviyyədə təməşəşə çatdırıa bilmir. Bəziləri də Azərbaycan dilini mükəmməl bilmədiyi üçün efiərə çıxmaqdan imtina edir. Halbuki, xalqımızın savadlı, müxtəssis biliyinə, məsləhətinə böyük ehtiyacı var.

Günlərin birində rəfiqəmlə bərabər Cahangiri Cahangirovun gözəl bir musiqisini dinləyirdik (rəfiqəm musiqiçisi idi), müğənni mahını ifa etməyə başlayanda rəfiqəm qulaqlarını tutub:

- Vay, vay, başdan ayağa xaric oxuyur, deton oxuyur.

O vaxta qədər deton nə olduğunu bilmirdim. Azərbaycan dilinin qol-budağını sındıra-sındıra çıxış edənləri dinləyəndə rəfiqəmin etdiyi hərəkəti özüməndən asılı olmayaraq mən də təkrarlayıram. Deməli, musiqimizin detonu olduğu kimi, danışıq dilimizin detonu belə olurmuş.

Dövlət idarəsində qarşılaşdığım, təsirləndiyim bir hadisəni də bölüşmək istəyirəm. Yaşlı bir kişinin müraciətinə cavab olaraq cavan işçi nəyisə izah etməyə çalışırdı. Söz yığından ibarət olan qarışıq, dolaşmış cümələrlə fikrini çatdırıa bilmirdi (işlətdiyi ifadələrdən, cümələrin quruluşundan hiss edirdim ki, rus təhsillidir), sonra oğlan bezmiş kimi:

- Əmi, başa düşdün?

Əminin üzündə qərribə bir ifadə yaranırdı:

- Oğul, öz dediklərinə özün başa düşdün? Mən də başa düşdüm! - deyərək acı-acı gülməyə başladı.

- Oğul, əlli il müəllim işləyib, dərs keçmişəm. Dərsi izah edib qurtarandan sonra həmişə: "Dərsimiz aydın oldu, uşaqlar?" deyərək müraciət etmişəm!

Əmi başını bulayıb əhvali pozulmuş halda idarəni tərk etdi.

Qarşılaşdığımız belə xoşagəlməz hallarda "Onsuz da Azərbaycan dilini bilirik" deyib, orta təhsilini xarici dilədə alan, o dili mükəmməl öyrənib də, öz dövlət dilini mükəmməl bilməyəndə vətəndaşa xidmət də bu səviyyədə olur.

Bəzən özümüzdən asılı olmayan səbəblər üzündən özünü ifadə, fikri çatdırma bizdə türklərdən, ruslardan fərqlilik yaradır. Məncə, bu fərqlilik bizim millətin əsrlərə məarətə olmasından yaranıb. Müstəqil dövlətin müstəqil fikri, düşüncəsi olan vətəndaşı olur. Təsir altında olan millət düşüncələrini, fikirləşdiklərini sərbəst ifadə edə bilmir. Ədalətin yanında durub, gördüyü haqsızlıqlara səsinə qaldıra bilmir.

"Əyil Kürüm, əyil keç, dövrən sənənin deyil keç"- deyənlərin həyatı zindənda keçdi, başlarına min cür müsibətlər açılıb məhv etdilər, ürəyi vətən, millət eşqi ilə döyünənlərə hiyləgərcəsinə, riyakarcasına öz dilimizdən, öz adımızdan böhtan atıb yox etdilər. Millətimizi beləcə uraladılar.

Gedənlər getdi, qalanlar qorxu, təlaş içində yaşadılar, əgər buna yaşamaq demək olarsa. Bütün bu olanları babalarımız gördü, atalarımız eşitdi. Nəvələrimiz də bilimli, yaddaşlarına həkk etməli, müstəqil Azərbaycanın vətəndaşı olduqları üçün fəxr etməlidirlər. Bizim özün vətən əziz olduğu kimi, dilimiz də əziz və müqəddəsdir. Yad dillər düşüncəmizi, təfəkkürümüzü caynağına keçirib, beynimizdən söküb çıxır. Özümüzü düşünməmək üçün, özümüzü fikirləşməmək üçün. Fikir, düşünmə problemərin, məsələlərin həllinin açarıdır. Fikirləşmə-fikirləşmə, düşünmə-düşünmə inşallah bütün problemlərimizi həll edərik. Əgər özümüzü özümüzü düşünsək, bir əsrədən artıq düşüncə, dolaşığa düşən Qarabağ düşüncünü, dolaşğını açdığımız kimi. Hələ keç-keçə açılısı düşüncəmiz var!

Bir məsələyə də münasibətimizi bildirmək istəyirəm. Son illər orta məktəblərdə inşa yazılarında o qədər də diqqət yetirilmir. Sovet təhsil sistemində inşa yazılarında xüsusi diqqət verilir. Şagirdlərin ədəbiyyat fənnindən qiymətləndirilməsində inşa yazılarının qiyməti həlledici rol oynayırdı. İnşa yazılarının şagirdlərin özünü ifadədə, fikri çatdırma da, təfəkkürün formalaşmasında xüsusi rolunu var. Arzu edərdim ki, inşa yazılarında sovet təhsil sistemində olduğu kimi xüsusi diqqət verilsin. Bu diqqət verilsə,

özünü ifadədə, fikri çatdırma da başqa millətlərə fərqlilik aradan qalxar.

Ana, vətən, dil - bu üç məfhum bir-biri ilə o qədər sıx bağlıdır ki, birindən bəhs edib digərinə toxunmamaq mümkün deyil. Vətən, dil ananın qoşa qanadlarıdır. Vətən ananın maddi sərvətirsə, dil mədəni sərvətidir. Vətənə təcavüz edib, zəbt edən düşmən, sonra onun dilini, o dilin yaratdığı maddi və mədəni sərvəti məhv edir. O milləti yer üzündən silmək üçün. Vətənimizi təcavüzkarlardan qoruduğumuz kimi dilimizi də yad təsirlərdən qorumalıyıq. Milləti yaşadan onun vətəni və dilidir. Vətəni itirən millət gec-tez dilini də itirir.

Birinci Qarabağ savaşındakı məğlubiyətimiz gecəli-gündüzlü xalqımıza rahatlıq vermədi. Otuz il tarixin dərslərini döndə-döndə oxuduq, döndə-döndə təkrarlayıb həmişəlik yaddaşımıza həkk etdik. Qarşılaşdığımız ağırlı-acılı nəticələrin səbəblərini arayıb-axtarıb öyrəndik. İstər uzaq keçmişimiz, istərsə də yaxın keçmişimizdə daxilimizdə baş verən ziddiyyətlər, parçalanmalar, münəşşələr, mübarizələr nəticəsində zəiflədik, gücdən düşdük. Bunu görəndə, pusquda duran hiyləgər düşmənlərimiz, fürsətdən istifadə edərək vətənimizə təcavüz etdi. İstər xanlıqlar dövrü, istərsə də birinci Qarabağ müharibəsi dövrü olsun, olan vətənə oldu. İtirən vətən oldu. İşğalçılar vətənimizi böldülər, parçalayıb caynağına keçirdilər. İtkilərimiz, acılarımız, tarixdən aldığımız dərslər bizi birləşməslədi.

Bir olduq, birlik olduq. Gücümüzü gücümüzə qatıdık. Bir yumruq olduq. Bu birlik yumruğumuzu bərkətdi, möhkəmlənib demirə çevirdi. Düşməni tar-mar edən demir yumruq olduq. Bu yumruq Azərbaycan dövlət rəhbərinin, Azərbaycan Ordusunun, Azərbaycan xalqının hansı gücə sahib olduğunu dünyaya göstərdi. Dostlar sevindik, düşmənlərimiz cayır-cayır yanıb-xarıldı. Elə od vurmuruşuq ki, bu günə kimi sönmək bilmir, hələ də yanır. İllərlə Azərbaycan Ordusuna qara yaxanların iftiralarnı, yalanlarını 44 gün ərzində rəşadətli ordumuzun igidliyi tar-mar etdi. İgid döyüşçülərimizin həm klassik, həm müasir döyüş üsullarından məharətlə istifadə edərkən, əfsanəvi igidlik göstərərkən qsa müddətdə düşmənin həm texnikasını, həm canlı qüvvəsini məhv edib diz çökdürdü. Bu günə kimi düşmənin bizə atdığı iftiralarnı, böhtanları eşitməmişdik, hiyləgər əməllərini görmüşdük. Ancaq həlvan səfeh sayıqlamalarını eşitməmişdik. Bu günlərdə onu da eşitdik. Adı insanların sayıqlamasını hardasa başa düşmək olur, keşişin televiziya qarşısında sayıqlamasına atalarımızın bir yaxşı məsələ var: "Ağası güllüm olanın başına küllüm olar".

Məncə, bu məsələ sayıqlayan düşməni üçün ən tutarlı cavabdır. Namərd, hiyləgər düşmən hər dəfə dünyanın belələri vətən kimi cildini dəyişərək, müxtəlif rəngdə, müxtəlif donda qarşımıza çıxır. Düşmənin nələr edəcəyini bilmədiyimiz üçün həmişə ayıq-sayıq olmalıyıq.

Əzizləm, su axır Səman aıldan su axır Düşməni çox hiyləgərdir Su aıldan səman axır.

Su aıldan səman axıdanlardan ehtiyatlı olmalıyıq. Düşməni gün-ü gündən məğlubiyətə uğradıqca xarici havadamları od püskürə-püskürə informasiya hücumuna keçidilər. Onların heç bir həqiqətə söykənməyən, tənqidə, intriqa yaradan suallarına Ali Baş Komandanımız cənab İlah Əliyev təkbizolunmaz faktlarla, məntiqlə, dərin siyasi biliyi ilə cavab verərək bəd niyyətlərini gözündə qoydu. Təcavüzkar düşmənin 30 ildə insanlığa sığmayan vəhşi əməlləri dünyanı gözün qarşısında mətbuat vasitəsi ilə sərgiləndi. Viran olan şəhərlərimizi gördülər, xarabalığa çevrilən kəndlərimizi, divan tutulan təbiətimizi, talan olunan maddi-mənəvi sərvətimizi gördülər, ürkə ağrıdan, insanlığı sığmayan vəhşilərin törətdiyi əməllərin şahidi oldular. Elə o anda dilləri titulub lal oldular, hələ ki, açılmı ki açılmı. Budurmu üz tutduğumuz dünyanın haqq, ədalətli?! Şəxsiyyətinə böyük hörmət və ehtiram bəslədiyim Nəriman Nərimanov deyirdi: "Biz türk olduğumuz üçün biza haqsız, ədalətsiz münasibət bəsləyir. Heç nə dəyişməyib, yüz il öncə də belə olub, indi də!".

Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandanımızın rəşadətli Ordumuzun gücünə, Ordumuz Ali Baş Komandanımızın siyasi savadına, təcrübəsinə, biliyinə, bədxah şəbəkasinə layiqli cavab verəcəyinə inandı. Bu qarşılıqlı inam, güvən xalqımıza qələbə sevincini yaşatdı.

Otuz il Qarabağın yeri də, göyü də ürəyimizi dağılayan yetim səgahi sızıldayırdı. Bu gün Qarabağın dağı-dağı səssəz verib "Qarabağ kişikəstəsi", "Qatar Çahərgah", "Heyratı" oxuyur, zənguləsi ox olub düşmənin ürəyinə sancılır.

Otuz illik həsrətdən sonra Qarabağ vətəni Azərbaycana qovuşdu. 44 günlük qələbəmiz vətəni qalibiyyətə aparan zəfər yolunun qapısını taybatay üzümüzdə açdı. İnşallah bu yol bizi birbaşa itirdiyimiz, vətən nisgilli torpaqlarımıza qovuşdurur. Atalarımız yaxşı deyiblər: "El bir olsa dağı oynadın yerindən". El bir nəinki dağı, yeri-göyü də yerindən oynadın.

Allah birliyimizi qorusun! Heç zaman parçalanmağa, bölünməyə qoymasın! Amin!

Dünyada ilk dəfə narkotik asılılığına qarşı vaksin hazırlanıb
Psixoloq Nəriminə İbrahimova: "Narkotik asılılığına qarşı əvvəlcə psixoloji, sonra tibbi mübarizə aparmaq lazımdır"

"Hansı evdə ailə bağlarında zəiflik varsa, həmin ailələrdə uşaqlar narkotikə yuvarlanmağa meyillil olurlar"

(Əvvəlki səh: 7-da)

Doğrudur, bəzən dərmanlar qəbul etməyi, yaxud qanda narkotiklərin yuyulması prosesini həyata keçirməyi müalicə hesab edirlər, lakin bu, müalicə deyil.

Bu, narkotiklə zəhərlənmədən xilasdır, xəstə zəhərlənmədən xilas olur, amma narkotikdən asılılıq qalır. Həmin asılılıqdan xilas olmaq üçün çoxşaxəli müalicə alqoritmi qurulmalıdır, çünki bu zaman mütləq depressiya əleyhinə müalicə aparılmalıdır. Asılılıq bütün orqanizmi, xüsusən də sinir sistemini tükədir. Bundan əlavə şəxs maddə qəbul etmədən hissləriylə mübarizə apara bilmir. Asılılıqdan əziyyət çəkən şəxs maddə istəyindən qurtulsa belə, psixoloji asılılıq emosional narahatlıq zamanı dərhal özünü itirə bilər".

N.İbrahimova deyib ki, psixi asılılıq sindromuna narkotik vasitələre psixi meylin olması və intoksikasiya zamanı psixi komfortun əldə olunması aiddir. Psixi meyl daimi narkotik haqqda fikirlər, narkotik qəbulu zamanı əhval-ruhiyyənin artması, əks halda isə narazılılıq, əzginlik hissi ilə müşahidə olunur:

"Narkotik haqda sayrışan fikirlərin olması psixi meylə obsessiv andlandırmaya imkan verir. Kompulsiv meyl xəstənin hərəkətlərini ifadə etdiyi halda, obsessiv meyl isə əhval-ruhiyyəni, emosional fonu təyin edir. Narkotik beyin funksiyalarına və bütün orqanizmə təsir edir, zaman keçdikcə sağlamlığa ziyan vurur, zehni və davranış problemləri yaradaraq insanın yaxın münasibətlərinə, ictimai və peşə həyatına mənfəi təsir göstərir. Narkomanların əksəriyyəti üçün zehni pozğunluq diaqnozu ömürlük dəyişməz qalır və təhlükəsiz narkotik maddə yoxdur. Ona görə də bu zərəri verəndən istifadə edilməsi gələcəyini və sağlamlığını təhlükəyə atmaq deməkdir".

Şəymən Bayramova

Elan

Quliyev Rüşət Namid oğluna məxsus əmək kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Nəsimi rayonu, 4 mkr-n Ə.İskəndərov küç. ev 5A, mən. 30, Axundova Nurana İlahm qızına məxsus evin müqaviləsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bağirova Zəminə Əsgər qızına Əbşeron rayonu, Masazir qəsəbəsində yerləşən "Bağçalı Evlər" MTK-ya məxsus yaşayış kompleksdə 25V №-li binada, 1-ci blok, 3-cü mərtəbə, 1 otaqlı, sahəsi 54,1 kv.m. olan 14 saylı mənzilin maliyyə arayışı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təsisçi və baş redaktor: Akif Aşırı
Baş redaktorun ı müavini: Yusif Nəzərli
Redaktor: Ayyət Əhməd

Reportyorlar qrupu:

Mələhət Rzayeva, Şəymən Bayramova, İsmayıl Qocayev, Kənan Eynuroğlu, Günəş Mərd, Aygün Tahir

Texniki heyət:
Rüşət Dadaşov, İmamcan Əliyev, İlahə İbrahimova, Nailə Cabbarlı, Fazilə Məmmədova

Qəzet "Şərq" in kompyuter mərkəzində yığılır, səhifələrin və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzet Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində qeydə alınılıb.
Lisensiyə: 535
www.sherg.az
e-mail: sherq-1996@mail.ru

Ünvan: Mətbuat prospekti, "Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: 447-32-41
538-44-50, internet 538-44-15,
İndeks: AZ1073

Hesab nömrəsi: "Kapitalbank" in ASC 1 sayılı Nəsimi filiali 9900003611
SWIFT BIK AII-BAZ2X h/h
AZ17AIB38070019441100466111
Kod 200112 M/H
AZ37NABZ0135010000000001944
VÖEN 1300414651 İndeks: 0330
Tirajı: 1550 Sifariş: 3350

Çin qızı fenomen oldu

Onun saçının uzunluğu 2,7 metrdir

Çinin güneyindəki Guangxi Zhuang muxtar vilayətində etnik qrupa məxsus qadın bu günlərdə internetdə ən çox izlənilən və bəyənənə sayı toplayıb.

"Şərq" "NTV.com.tr"-yə istinadən bildirir ki, qadının saçının uzunluğu görənləri heyran edir. Qadın muxtar vilayətin Guilin şəhərində yaşayır və Yao etnik qrupuna məxsusdur. Bu etnik qrupa məxsus qadınlar tarixən uzun və sağlam saçlarıyla məşhur olub. Bu günlərdə fotosu sosial şəbəkələrdə yayılan qadın saçının uzunluğuyla əcdadlarını geridə qoyub. Onun saçının uzunluğu 2,7 metrdir. Etnosa mənsub qadınların saçlarının uzunluğu orta hesabla 1 metr 40 santimetr təşkil edir. Fotosu yayılmış qadın saçları isə 2 metr 70 santimetr uzunluğundadır. Etnos qadınlarının saçlarının belə uzun və sağlam olması yuyucu vasitəyə bağlıdır. Bu etnosun qadınları qaynadılmış düyünün suyunu bir müddət saxlayıb qıçqırdır, sonra bu suyla saçlarını yuyurlar. 2004-cü ildə çinli qadın Xie Qiuping 5 metr 627 santimetr uzunluğunda saçlarına görə "Dünyanın ən uzun saçlı qadını" adını alıb.

Mələhət

Alimlərdən şok araşdırma

Dünya kişi sonsuzluğu epidemiyası ilə üzləşəcək

Yerusalem İvrit Universitetinin alimlərinin araşdırması göstərib ki, bəşəriyyət kişi sonsuzluğu epidemiyası ilə üzləşə bilər.

Bakupost.az xəbər verir ki,

alimlər müəyyən ediblər ki, 40 yaşdan yuxarı kişilərdə sperma konsentrasiyası iki dəfə azalır.

Təcrübədə 56 ölkədən 153 kişi iştirak edib. Məlum olub ki, orta konsentrasiya 1973-2018-ci illər arasında ml başına 101,2 milyondan 49 milyona düşüb.

Alimlər 1972-ci ildən bu yana aparılan digər araşdırmaları və statistikaları da təhlil ediblər. Üzə çıxıb ki, sperma konsentrasiyası ildə 1,16% azalır. Lakin onlar yalnız 2000-ci ildən toplanmış məlumatlara baxdıqda, azalma ildə 2,64% təşkil edib. Bu, kişilərin sperma sayında son vaxtlar daha sürətli azalma olduğunu göstərir.

"Mən həmişə səniniyəm"

Ebru Gündəş Armağan Çağlayanla paylaşım etdi

Armağan Çağlayan sosial şəbəkədə sevenlərinə üzücü xəbər verib. 56 yaşlı prodüser ağciyər xərçəngi olduğunu açıqlayıb. Ona indi "tez sağal" mesajları yağır. Bir müddət

"Popstar" yarışmasında münisflər heyətində olduğu Ebru Gündəş də dostuna dəstək mesajı paylaşdı.

Bir dövrə damğasını vuran "Popstar" yarışmasında münisflər gələcəkdə birlikdə ayaqlan Armağan Çağlayanla Ebru Gündəş də dəstək mesajı yazıb. 1999-cu ildə "Dön Ne Olur" albomunun promosu zamanı kameralar qarşısında bəyən qanaması keçirərək ölümündən qayıdan müğənni məşhur prodüserlə çəkirdiyi şəkli "İnstaqram" da yayımlayıb.

23 il əvvəl xəstəxanada müalicə olunduqdan sonra uzun müddət dincələrkən pərəstişkarlarından uzaq qalan Ebru Gündəş "İnstaqram" hesabında bu sətirləri yerləşdirib: "Canım Armağan, yaxşı üreklidə dostum. Sənin öhdəsindən gələ bilməyəcəyini bir şey olduğuna inanmıram. İllərdən beynində üç klipə ikinci hayatını yaşayan mənəndən qat-qat güclü və inadkar olduğuna da bilirəm. Ona görə də bu prosesin sonunda qalib siz olacağınıza gübhəm yoxdur. Mən həmişə səniniyəm, dualarım səniniyəm".

Turan

"O çətin dövr keçdi, yaxşıyam"

Özdemir sağlamlığına qovuşub

2012-ci ildə modellikdən ayrılaraq aktyorluq karyerasına başlayan Bestemsu Özdemir öten axşam Maslakdakı özəl xəstəxanadan çıxarkən obyektivlərə əks olunub. Ötən il böyrək xəstəliyindən eyni xəstəxanada 11 gün müalicə olunan və xəstəxananın bağçasında əlil arabaında görünlülənən 30 yaşlı aktrisa səhhiyyə ilə bağlı məlumat verib.

Böyrək xəstəliyindən müalicə aldığı qeyd edən Özdemir, "Beş gündür xəstəxanadayam. Böyrəyim xəstə idi, indi yaxşıyam. 3 gün də xəstəxanada qalacağam", - deyə bildirmişdi. Bestemsu Özdemir öten gün də eyni xəstəxanada olub. Mətbuat mənsuqları ona yenə sual ünvanlayıblar. "Görəsən, yenə xəstəliyinizmi var?" sualına Özdemir, "Yox, Allah eləməsin. O çətin dövr keçdi, yaxşıyam. Xəstəliyimdən əsər-ələmət yoxdur. Xalam pisdirdi, ona baş çəkməyə gəlmişəm. Ailəcə buradayıq. Xalam burada qalacaq", - deyə bildirib.

Turan

Cütlük rekorda imza atıb

Yeni doğuldular, amma 30 yaşındadırlar

ABŞ-da yaşayan cütlük 30 il əvvəl dondurulmuş embrionlardan əkiz uşaq sahibi olmaqla yeni rekorda imza atıblar. "Şərq" xarici mediaya istinadən xəbər verir ki, övladlarının çox sağlam olduğunu ifadə edən Filip və Rachel Ridgeway, "Bunlar ən kiçik uşaqlarımız olsalar da, əslində ən böyük uşaqlarımızdır" deyiblər.

ABŞ Milli Embrion Donorluq Mərkəzinin məlumatına görə, Filip və Rachel Ridgewayin körpələri ən uzun dondurulmuş embrionlar olub və nəticədə oktyabrın 31-də diri doğulub. Embrionlar 22 aprel 1992-ci ildə, Corc Buş prezident olanda dondurulmuşdu.

Sözügedən embrionlar adı açıqlanmayan donor cütlüyündən alınıb. Bununla belə, Oreqon ştatında yaşayan Philip və Rachel Ridgewayin artıq dörd övladı var, lakin onlar donor embrionlardan istifadə edərək daha çox uşaq dünyaya gətirmək qərarına gəldiklərini bildiriblər.

Ridgeway əlavə edib ki, Timoti adını verdikləri oğlan körpəsi 3 kiloqram, Lidıya adını qoyduqları qız uşağı isə 2 kiloqram 300 qram doğulub.

Embrionlar Corc Buş prezident olanda dondurulmuşdu

Rachel Ridgeway, "Onlar böyük körpələr idi. Bu, həqiqətən, Allahın bir nemətidir. Allah bizə hər addımda dəstək oldu" deyib. Cütlük əvvəlki övladlarının dondurulmuş embrionlardan istifadə edərək dünyaya gəlmədiyini bildirib.

Turan

Dünyada ilk dəfə narkotik asılılığına qarşı vaksin hazırlanıb

Psixoloq Nərminə İbrahimova: "Narkotik asılılığına qarşı əvvəlcə psixoloji, sonra tibbi mübarizə aparmaq lazımdır"

ABŞ-ın Hyuston və Yeni Orlean universitetlərinin elmi-tədqiqat mərkəzlərinin alimləri dünyada ilk dəfə olaraq narkotik asılılığına qarşı vaksin hazırlayıblar.

Bu barədə "Pharmaceutics" nəşri məlumat yayıb. Alimlər vaksin siçovullar üzərində sınaqdan keçiriblər. Nəticədə aydın olub ki, vaksin fentanil adlı narkotik maddənin siçovulun beyninə daxil olmasını əngəlləyir və asılılığın inkişafına mane olur.

Söhbət xaşxaşdan ağrıkəsici kimi alınan opioid preparatından gedir. Bu preparatla bağlı doza həddinin aşınması və ölüm halları artıb. Ekspertlərin fikrincə, narkotik maddələrdən asılılıq müalicə olunan olsa da 80 faiz adamlar bunun residiv halından əzab çəkirlər.

Tədqiqat zamanı alimlər siçovullara 3 həftə intervalla 3 dozada vaksin vurublar. Gəmiricilərin digər qrupuna isə terapevtiv addım kimi nəzərdə tutulan, heç bir müalicəvi effekti olmayan placebo həblərini veriblər. Vaksin verilməmiş siçovullarda zaman keçdikcə fentanil əleyhinə antielil səviyyəsi yüksəlməyə başlayıb.

Altı həftədən sonra alimlər təsdiq ediblər ki, vaksin fentanilin ağrıkəsici effektini bloklayıb. Yanıma göstərib ki, vaksin siçovulun baş beynindəki fentanilin səviyyəsini aşağı salıb. Tədqiqatçılar siçovulların immun sisteminə hər hansı əlverişsiz yan təsir müşahidə etməyiblər.

"Bizim vaksin narkotik maddə olan fentanilə qarşı antitel yaratmaq imkanına malikdir. Onun beyninə keçməsinin qarşısını alır, böyrəklər vasitəsilə xaric olunmasına imkan

verir" - deyə Hyuston Universitetinin dosenti Kolin Heyl bildirib.

Güclü ağrıkəsici sayılan fentanilin sintetik opioidu morfinin 100 dəfə güclü heab olur. ABŞ-da hər gün fentanilin doza həddinin keçməsi nəticəsində 150 nəfər ölür. Hazırda tədqiqatçılar bu vaksin insanları üzərində sınaqda hazırlayırlar. Vaksin yalnız narkotik asılılığını aradan qaldırır, ondan tam qurtulmağa kömək etmir.

Qeyd edək ki, narkotik asılılığına qarşı hazırlanan vaksinin nə dərəcə effektiv olacağı ilə bağlı fikirlər birmənalı deyil.

Psixoloq Nərminə İbrahimovanın fikrincə, narkotik maddələrin qəbul edilməsi insanlarda sadəcə fiziki cəhətdən asılılıq yaratmışdır, eyni zamanda psixoloji, aludəçilik olur. Narkotik maddə asılılığına qarşı əvvəlcə psixoloji sonra isə tibbi mübarizə aparmaq lazımdır.

Psixoloqun sözlərinə görə, narkotikə qurşanan insanda artıq narkotik asılılığı olmadan önce asılılıq problem olur. Bu, daha çox onların xarakterindən irəli gəlir: "Hansı evdə ailə bağlarında zəiflik varsa, həmin ailələrdə uşaqlar narkotikə yuvarlanmağa meyillil olurlar. Bu sahədə etrafda olanların rolu çox böyükdür, çünki bu, zərərli bir zəncir kimidir, onlar bu zərərli vərdişi bir-birinə yaya-yaya gedirlər.

(Davami səh: 7-də)

Şəymən Bayramova

Kərə yağı qızartmada çox istifadə edilməməlidir

Bu, keçmişdən günümüzdə gələn yanlış örnəkdir

Onkoloqlar insanları düzgün yağlardan düzgün istifadə etməyə çağırırlar.

Bakupost.az xəbər verir ki, onkoloq Anton İlyina yağda qızartma yeməkləri yeməməyi tövsiyə edir. Onkoloqun sözlərinə görə, bir çox yağlar dağ edib, onda yemək bişirmək, ot, kartof qızartmaq orda kanserojen maddənin yaranması və xərçəngə səbəb olur: "Bir qəder təhlükəsiz yağ rafinə olunmuş günəbaxan yağıdır. Çünki o ancaq 200 dərəcədən yuxarı qızdıqda tüstülənir və transyağa çevrilir. Bu dərəcədə də heç kim hazırlamadığı üçün bu yağda qızartmalar etmək olar.

Əti, toyuğu, tərəvəzləri manqal, aeroqril, buxar, soba, peçdə yağsız bişirə bilərsiniz.

Bitki yağları soyuq halda faydalı olsa da, tavada qızdırıldıqda zərərli zəhərə çevrilir. Bu yağ qaraciyər parçalayıb paylaya bilmir. Ona görə o, bədəndə, damarlarda yığılaraq, ürək-damar, şəkər, hormonal pozuntu və nəticədə onkoloji xəstəliklərə səbəb olur. Özlünüzdə qorumaq üçün vaxtında yağ məsələsinə diqqət yetirin".

Professor Adil Qeybullayev "Şərq"-ə açıqlamasında Anton İlyinanın açıqlamasını təsdiqləyib. Yağları yüksək temperaturda isidəndə faydasının itməsinə toxunan professor hesab edir ki, yağ bir dəfə istifadə olunubsa, uzun müddət qaynadılıbsa, tərkibində natamam yandırmış maddələr əmələ gəlir: "Bu oksidləşdirici maddələr də kanserojen təhlükə daşıyır və tədricən xərçəngə gətirib çıxarır. Ona görə "fast-food"lar mədə-bağırsaq pozuntularına, çox piylənməyə, onkoloji xəstəliklərə, şəkər xəstəliyinə səbəb olur. Yağın təkrar istifadəsi düzgün deyil. Qızartma yeməklər hazırlanan zaman yağ yandırmıq qəti olmaz. Kərə yağı əslində qızartmada çox istifadə edilməməlidir. Təbii halda yeyilməsi daha faydalıdır. Çünki qızardılan zaman tərkibindəki vitaminlər ölür. İnsanların çoxu yağları özləri qazda əridirlər və duru kərə yağı əldə edirlər. Bu, keçmişdən günümüzdə gələn yanlış örnəkdir. Kərə yağı otaq temperaturunda özünü əriməlidir ki, tərkibindəki vitaminlər ölməsin. Düzüdü, kərə yağının dağ edilməsində məqsəd saxlanma müddətini uzatmaqdır. Amma bunu düzgün qaydada etmək lazımdır, çox adam isə yağ yandırdıqda dağ etdiyini zənn edər. Əgər yağ dağ edərək tərkibindəki maye düzgün şəkildə çıxarılsın, onda yağ uzun müddət otaq temperaturunda da saxlanmaq olar. Tərkibində su olan kərə yağı ancaq soyuducuda saxlanmalıdır".

Bitki yağlarına gəldikdə isə A.Qeybullayev deyib ki, duru yağları yüksək temperaturda isidəndə faydası itir. "Fast-food" restoranlarında kartof frioləri hazırlamaq üçün yağ saatlara qaynadırlar və bir yağdan dəfələrlə istifadə edirlər. "Fast-food"la qidalanan isə əsasən uşaq və gənclərdir. Onları bu qidalardan çəkindirmək lazımdır: "Bu gün istifadə olunan bitki yağlarının əksəriyyəti genetik modifikasiya olunub ki, satış üçün çatdırılsın. Onların nə dərəcədə orqanik olması, digər keyfiyyət xüsusiyyətlərinin də yüksək olması sual altındadır. Ona görə təmiz kərə yağından istifadə etmək ən düzgün həyat tərzi sayılır. Amma yeyib yatmaqda şərtli. Maddələr mübadiləsinin düzgün inkişafı üçün fiziki aktivlik lazımdır. Faydalılıq baxımında kərə yağı daha üstün hesab olunur. Kütləvi idmana meyillənənlər və sağlam həyat fəlsəfəsi qurmaq birinci amildir".

Şəymən